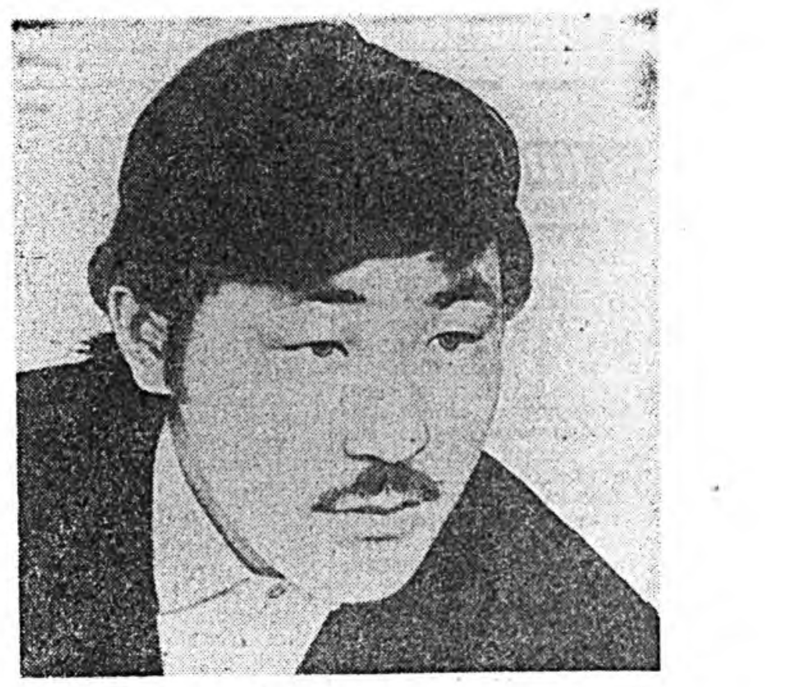
Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...мнай 1921 оной ...бриин 21-нэй гарана | № 287 (15910) | 1981 оной декабриин 16, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Бэшүүрэй совхозой һаалишад гүрэндэ һү тушааха түсэбөө дүүргэһэн тухайгаа ноябрь һара соо элидхээ һэн. Мүнөө фермэнүүдэй коллективүүд даабариһаа гадуур 600 центнер һү худалдаад байна. Үнинэй һаалишан Мунко Цыбикович Цыбиков совхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Ц. Цыбиков.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮРҮҮ МЕХАНИЗАТОР — ТҮРҮҮ БРИГАДИР

Абрам Сыренович Манзаевые Хоймор нютагта ехэ багагүй танидаг, хүндэлдэг юм. Энэ нүхэрнай 1964 ондо трактористын курсые дүүргэжэ гарамсаараа, түрэл «Восточные Саяны» колхозойнгоо Хуурай-Һубагай тракторна бригадада ерэжэ, «ДТ-54» трактор тушаажа абаад, тэрээндээ яһала анхаралаа хандуулжа, бүхы техническэ харууһалга заабариин ёһоор хэжэ, 5—6 жэлдэ эрхим һайнаар хүдэлгэһэн, жэл бүри түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ ябаһан жэшээтэй.

Хожомоо Абрам Сыренович залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ болоо. Тэрэнэй һургаһан залуу хүбүүд олон. Тэдэнэрэй тоодо С.-Д. Д. Халигуев, С.-Д. Д. Янцанов, В. А. Молонов, Н. Н. Окунев, В. Д. Фролов болон бусадые нэрлэмээр. Мүнөө эдэнэр багшаһаань өөрэгүй бэрхэ механизаторнууд болонхой.

— Абрам Сыренович олон жэлдэ механизатораар ажаллаха зуураа, хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэжэ, үндэр ургаса абаха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдодог юм. Жэл бүхэндэ түлишэ, тоһо болон запасной частьнуудые схээр алмадаг, — гэжэ үнинэй тракторист, коммунист Д. А. Фролов нүхэрөө магтажа байгаа һэн.

Түрүү механизатор һүүлэй хоёр жэлдэ мастер-наладчигаар хүдэлжэ, яһала һайн амжалта туйлаа. Хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ поли дээрэ хонон үнжэн байжа, эбдэрһэн техникые сагтань заһажа, ябуулдаг байгаа. Тиимэһээ Хуурай-Һубагай отделениинхид колхоз соогоо түрүүлэн тарилгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэрине һайн шанартайгаар дүүргэжэ, колхозой правлениин болон парткомой зүгһөө һайшаагдажа, мүнгэн шанда хүртэдэг. Отделениинхид мүнөө жэлдэ поли дээрэхи һолоомоёо бүхыдэнь суглуулжа, малай үбэлжөөнүүдтэ түрүүлэн оруулаа. Эндэшье А. С. Манзаевай хубита ехэ. Тэрэ өөрөө олон мэргэжэлтэй юм. Электро-гагнуури хэдэг, медик, слесарь, тракторист, комбайнер ба модошо дарханһаашье дутахагүй.

Мүнөө жэлэй сентябрь һарада нүхэр Манзаевые Хуурай-Һубагай тракторна бригадын бригадираар колхозой правлени томилоо. Юундэб гэхэдэ, тэрэ бригадада А. Манзаевай һургаһан олонхи механизаторнууд ажаллана бшуу.

Мүнөө үедэ бригадын механизаторнууд ерэхэ жэлэй тарилгада техникээ һайнаар бэлдэжэ байнхай. 7 сеялкэ, 4 плуг, 2 культиватор, таряанай 4 комбайн, борнойнуудые заһагдажа, бэлэн болгогдонхой.

Техникэ заһабарилга дээрэ С.-Д. Д. Халигуев, В. А. болон А. Молоновтон, мастер-наладчик Н. Н. Окунев, С.-Д. Д. Янцанов, В. Д. Фролов, Ж. А. Майдарханов, С.-Д. Дуринаев болон бусад шалгаржа, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые һайнаар бэлдэнэ.

— Үлэһэн бэшэ техникээ 1982 оной январиин 1 хүрэтэр заһажа дүүргэхэбди. — гэжэ бригадир А. С. Манзаев мэдүүлбэ.

А. С. Манзаев ажалдаа суутай ябаһанайнгаа түлөө олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудаар, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байха. СССР-эй ВДНХ-да хабаадалсаа.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй район.

Ургаса уһалууриһаа

Ган гасуур болоһон энэ жэлэй эрхэ байдалда Хуушан-Онохойн отделениин луговод Лука Ерофеевич Шкаров даажа байһан 100 гектар сабшалангайнгаа гектар бүхэнһөөнь дунда зэргээр 25 центнер үбһэ хуряажа абаа юм.

Мүнөө эндэ ябахадаа гушан метр утатай томо гэгшын һүринүүдые хаража, баясахаар байдаг. Һая наашадашье Хуушан-Онохойн сабшалан дээрэһээ кимэ баян ургаса гараагүй. Энэ Эрхирэгэй совхозой луговодуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлээ.

Гектар бүридэ 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ тон жэгдэ һайнаар тараагаад, апрелиин һүүл багаар газараа уһалжа захалаа һэн. Уһалууриин системын управлениинхидэй хүсэ ехэтэй бүлүүр станцаар уһа голһоо бүлэн гаргажа үгэхэдэнь, тэрэниинь луговод өөрөө жэжэхэн хаһаабуудаар тараадаг байгаа. Энэ станцине һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ, уһа зүбөөр тараан урадхуулха тушаа механизаторнууд Василий болон Сергей Ивановууд, Петр Елисеев, тиихэдэ Лука Ерофеевичэй өөрынь хүбүүд Михаил, Павел гэгшэд ехэ оролдолго гаргаа.

— Хабар газар уһалжа байхадамни зариман ерэжэ хараад, дан олон жэжэ хаһаабуудые гарганаш, газар эбдэнэш гэжэ зэмэлһэн юм. Теэд олон һубагуудые гаргангүйгөөр манай эндэхи тэгшэ бэшэ газарые һайнаар уһалхын аргагүй, — гээд, нүхэр Шкаров хөөрэнэ.

Мүнөөшье луговод миин һуунагүй. Сабшалангайнгаа эхин дээрэ тошо халяаха хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй.

И. БУРЛУЦКИЙ.
Загарайн район.

СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ комсомол-залуушуулай бригадануудай дунда ВЛКСМ-эй XIX съездэдэ рапортда гараа табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Тэрэнэй дүнгүүд комсомолой цехүүдэй болон үйлэдбэриин комитедүүдэй заседани дээрэ согсологдохо юм. Түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, һайн шанартай продукци гаргаһан цехүүдэй комсомольско организацинууд болон комсомол-залуушуулай бригаданууд илагшадай тоодо оролсохо байна.

Социалис мүрысөөндэ шалгарагшад «ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ бригада», «ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ комсомольско организаци» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ, мүн уласхоорондын амаралтын лагерьта ошохо путевконуудаар шагнагдаха юм.

Г. ТАРАСОВ.

СҮҮДХЭДЭ 911 ГРАММААР

Малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхөөр социалис мүрысөөндэ оролсоһон «Прибайкалец» колхозой Карымска фермын тугалшан Любовь Ивановна Кравкова горитой амжалта туйлана. Үнгэрһэн һарада түрүү тугалшан даажа абаад түлжүүлжэ байһан тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые хоног бүридэ 911 граммаар нэмээгээ юм. Ингэжэ Любовь Ивановна социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Эдэ үдэрнүүдтэ эрхим тугалшан бүлэг тугалнуудаа һайнаар түлжүүлжэ, шэгнүүрыень эрид дээшэлүүлхээр бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдоно. Илангаяа тугалнуудаа шэмэтэй тэжээлээр хооллуулна.

А. АФАНАСЬЕВ.
Прибайкалиин район.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэлгын цехтэ 22-дохи жэлээ хүдэлжэ ябаһан коммунис ажалай ударник Евдокия Григорьевна Белова зураг дээрэ.

ШАДАМАРААР ЗАҺАБАРИЛНА

Энээнһээ урда жэлнүүдтэшье Хандалын механизаторнууд оньһон техникээ эрхимээр заһабарилжа, шадамараар ашагладаг гэжэ суутай байһан. Мүнөөшье эдэнэр энэ заншалаа алдаагүй.

Байгша ондо энэ отделени «Шергинский» совхозһоо таһаржа, Хандалын совхоз шэнээр эмхидхэгдээ юм.

Заһабарилгын шэнэ мастерской түхеэрхэ, бүхы хэрэгтэй юумэ шэнээр бэлдэхэ гэхэ мэтэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин тон ехэ байгаашье һаань, эндэхид энээниие богони болзорто дүүргэжэ шадаа. Тингэжэ машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэрине хаһа сагтань эхилээд, түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ябуулна.

Илангаяа заһабарилгын хүдэлмэридэ эгээл дүршэлтэй, шадамар, эдэбхитэй хүнүүдые табиһан байна. Түрүүн мастерскойдо коллективэйнгээ суглаа үнгэргэжэ, тэндэ хэхэ ажал, түсэб тухай хөөрэлдөө, заһабарилгын график болон социалис мүрысөөнэй гуримые зүбшэн хэлсэжэ баталаа. Мүн Бэшүүрэй районой ажахынуудай, «Госкомсельхозтехника» нэгэдэлэй механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялгые зүбшэн хэлсэжэ, дэмжээ һэн.

Эндэ трактор, комбайн, бусадшье техникэ хуу амяар амяараа заһабарилагдахаһаа гадна, тракторай томо томо узелнууд тусгаар цехүүдтэ заһабарилагдадаг юм. Цех бүхэндэнь энэ талаар мэргэжэһэн, дүршэл шадабари ехэтэй хүнүүд хүдэлдэг. Тэдээн сооһоо слесарь Иннокентий Бусовиков, токарьнууд Михаил Пермяков, Анатолий Буянов гэгшэдые онсолон нэрлэхээр. Заһабарилгын бүхы хүдэлмэрине түргэнөөр, һайн шанартайгаар ябуулха хэрэгтэ тон ехэ хубита оруулна гэжэ трактористнууд, бүхы коллективынь тэдэниие магтадаг. Илангаяа запасной хэрэгсэлэй дуталдахада токарьнууд хуушан зүйлнүүдые шэнэлэн, һэльбэн табиха талаар ехэ юумэ хэнэ.

Тингэжэ совхозойхид байгша оной дүрбэдэхи кварталда хамта 33 трактор заһабарилха аад, мүнөө тэдэнэй 15-ыень бэлэн болгожо гаргаа. Һаяар үшөө арбан трактор заһабарилагдажа мастерскойһоо гарахань. Ондоогоор хэлэбэл, эдэ техникэ заһабарилха түсэбынь болзорһоо урид амжалтатайгаар дүүргэгдэхээр байна. Трактор заһабарилгада дүршэлтэй механизаторнууд П. А. Пермяков, Н. Н. Калашников, Н. П. Конев гэгшэд баһал һайнаар хүдэлнэ.

Энээнтэй хамта комбайн болон газар элдүүрилгын, тарилгын жэжэ божо машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Тусхайлбал, үнинэй механизаторнууд Григорий Вторушин, Николай Щепин, Александр Ягунов, Дмитрий Сапунов гэгшэдэй оролдолгоор богони болзорто 6 комбайн заһабарилагдаба. Тэрэшэлэн В. Н. Курбатов, П. Н. Хлызов, А. В. Пермяков, В. Н. Соктоев гэгшэд тусхай звено боложо хүдэлхэдөө, бүхы лущильнигүүд, борнойнуудые бэлэн болгожо дүүргэээ. Эдэнэр һаядаа газар элдүүрилгын, тарилгын техникые баһал заһабарилжа дүүргэхэ зорилготой.

Совхозойхид трактор, машинануудаа һайнаар заһабарилхаһаа гадна, бүхы техникээ нарин нягтаар хадагалдаг байна. Бүхы техникын оньһон хэрэгсэлнүүдэй жэбэрхэгүйн тула тэдэнь тоһодогдоод, шэрдэгдээд хадагалаанда табигдана.

И. СЕРЕБРЕННИКОВ,
Кабанскын районой «Госсельхозтехнадзорой» инспекциин инженер.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭЭ

Малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхөөр район дотороо үүсхэл гаргаһан Гааргын совхозой һаалишад туйлаһан илалтаяа улам батадхаба. Тодорхойлбол, гүрэндэ һү тушааха байгша онойнгоо түсэбые 120,2 процент дүүргэһэн байна. Мүнөө ажахын һаалишад даабариһаа гадуур 816 центнер һү тоһоной заводто эльгээгээ.

Түрүү һаалишад Д. Адушиева, В. Дамбаева, С. Будаева, Т. Галсанова, З. Гатапова гэгшэд һү ехээр һаажа, түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулаа. Мүнөө совхозой һаалишад бии байгаа арга боломжоёо зэргэсүүлэн тодорхойлоод, жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ 120—130 центнер һү тушаахаар шиидэнхэй ажаллана.

А. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Хурамхаанай район.

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГООР

Хоорондоо эбтэй эетэй, бэе бэедээ туһалжа, дэмжэжэ, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлдэг коллектив зориһондоо заатагүй хүрэхэ, урдаа байһан ехэ түсэб, даабаряа хэзээшье дүүргэжэ шадаха байна гэжэ би үнэн зүрхэнһөө этигэдэгби.

Манай эндэ һүүлэй хэдэн жэлдэ удаагаар ган гасуур боложо, мал ажалда хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ нилээд бэрхэшээлтэй байдал тохёолдуулна. Үбэлжэлгын үедэ үхэр малда үбһэ тэжээл тон бага хүртэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа үнеэднай кукурузын силос оройдоошье эдихээ болёо гэхэдэ алдуугүй.

Намартаа, үбэлдөө, хабартаа диилэнхи ушарта һолоомо буйлуулжа, шанаржуулжа, үнеэдээ эдеэлүүлнэбди. Тэрэмнайшье гол түлэб холын область, хизаарнуудһаа асарагдана.

Хэды иимэ орёо бэрхэтэй байдалай тохёолдоошье һаань, манай түбэй фермын коллектив һара, квартал, жэл бүхэндэ һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэг. Тусхайлбал, арбадахи табан жэлдэ һү һааха бүхы түсэбөө 113 процент, сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха даабаряа — 119,6 процент дүүргээ һэмди.

Байгша ондо бүхыдэнь 5070 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха ёһотой аад, фермын коллектив мүнөө 5150 гаран центнер һү тушаагаад байна. Ондоогоор хэлэбэл, бүри октябриин 1-һээ хойшо ерэхэ 1982 оной тоосоогоор хүдэлжэ байнабди.

«Нэгэн — бултанай, булта — нэгэнэй түлөө» гэһэн хаанашье бэшэгдээгүй хуули баримталжа, энэ шинии, энэ миниин хэхэ уялга гэжэ ажалаа бэе бэедээ хаянгүй, бүхы юумэндээ булта адляар һанаа сэдьхэлээ табин хүдэлхэдөө бэрхэшээлнүүдые дабажа гаранабди гэжэ хэлэхэ ушартай.

Фермэдэмнай 14 һаалишад хүдэлдэг юм. Тэдэнэй олонхинь дүршэл шадабари ехэтэй, үнэн шударгы хүнүүд. Манай эрхим һаалишад Галина Дашиева, Елизавета Ванданова, Екатерина Цыцерунова гэгшэд бүхы коллективэйнгээ ёһотойл замайнь залууршад, нүхэдөө дахуулан ябадаг хүнүүд гэхэдэ алдуугүй. Эдэнэр фермэ дотороо бултанһаа түрүүлэн һү һааха жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргээ юм. Жэшээлхэдэ, Галина Васильевна Дашиева энэ жэлдэ бүхыдэнь 430 центнер һү һааха даабаритай һаа, тэрэнээ мүнөө 610 центнертэ хүргэнхэй. Үнгэрһэн арбан һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2600 шахуу килограмм һү һааһаа. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 8—9 килограмм һү алдагүй абажа байна.

Хэнэйшье мэдэһээр коллектив бүхэндэ залуушуул нэмэжэл байдаг ааб даа. Мандашье баһал тиимэ. Фермэдэ хүдэлхөөр ерэһэн залуушуулые халуун анхаралдаа абажа, али болохоор туһалха, дэмжэхэ, дүй дүршэлдөө һургаха гэжэ үнинэй һаалишаднай оролдодог. Энэ манайда ёһотой заншал болонхой.

Тингэжэ залуушуул коллективтэмнай дуратайгаар хүдэлхөөр ерэдэг, тааражашье хүдэлдэг гэжэ хэлэхээр. Гурбан жэлэй саана манда ерэһэн залуу һаалишан Светлана Дашиева һү һааха жэлэйнгээ түсэбые баһал болзорһоонь урид дүүргэхөөр байна. Мүнөө тэрэ һаамхай үнеэн бүхэнһөө үдэрэй 9,5—10 килограмм һү абана. Иимэ жэшээнүүд яһала бии.

Малаа үбэлэйнь байрада оруулаад байхадаа саашадаа, хайшан гэжэ хүдэлхэбибди, үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һаахын тула юу хэхэбибди гэжэ хөөрэлдэһэн байнабди.

Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай хандалга бэшэгтэй танилсаад, энээнһээ уламжалан, өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, тодорхой социалис уялгануудые абаа һэмди.

Жэлэй түсэбһөө гадуур 1200 центнерһээ бага бэшэ һү һааха, үбэлжэлгын үедэ долоон һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1150 килограмм һү абаха гэжэ социалис уялга соогоо бэшээбди.

Үнеэдһээ һү ехээр һаахын тула нэгэшье эхэ мал һубайрүүлхагүй, саг сооньүрэжүүлхэ, зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэйнь бултанда мэдээжэ. Манай фермынхид энээндэ ехэхэн анхарал хандуулдаг. Жэлэй үнгэрһэн арбан һарада бүхы 337 үнеэдһээмнай 286 тугал абтаа. Тугалһан үнеэдэй 278-ниинь үрэжүүлэгдэнхэй. Тингэжэ ноябрь, декабрь һарада үшөө табяад үнеэдэй тугаллахадань, зуун үнеэн бүриһөө 96—98 тугал абтаха зэргэтэй. Эндэ техник-үрэжүүлэгшэ Лариса Цыренова ехэ оролдолго гаргана, мүн һаалишадшье тэрээндэ али болохоор туһална гэжэ тэмдэглэхэ ушартай. Илангаяа зоотехническэ тоо бүридхэл нариинаар хэгдэдэг.

Фермэдэ абтаһан тугалнуудшье муу бэшээр түлжүүлэгдэнэ. Манай дүршэлтэй тугалшад Галина Доржиева, Ухин Чойнзонова, Светлана Ербанова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо нэгэшье тугал гарзалуулаагүй. Тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 750—800 граммаар нэмээнэ.

Ажалдамнай ямаршье дутагдал үгы гэжэ хэлэхэ болоо һаа, таарахагүй. Жэшээнь, совхознай, тэрэ тоодо манайшье фермэ үбэлжэлгэдөө мууса бэлдэнэ гэжэ намарай тэн багаар шүүмжэлэгдээ һэн. Тэрээнһээ тобшолол саг соонь хэжэ, үнеэдэйнгээ хашаануудые түргэн заһабарилаа, дулаалаа, тэжээлэй цехые болзортонь бэлэн болгоод хүдэлгэжэ эхилээ һэмди.

Гэбэшье һаалишад, малшадай байха гэр байра үшөөл дуталдаһаар. Совхозой дирекци энээндэ анхарал хандуулха аабза гэжэ һанагдана.

Хүдэлмэриингөө забһарта хүнүүдэй һайнаар амархада зохидоор түхеэрэгдэһэн, шэмэглэгдэһэн улаан булан ехэ туһатай ааб даа. Манайда тиимэ һайн улаан булан бии юм. Эндэмнай шэнэ газетэ, журнал, багахан библиотекэ бии. Коллективэй эрхим ажалайнгаа түлөө абаһан Хүндэлэлэй грамота, дипломууд, улаан тугхануд эндэ хуу хадагалагдажа байдаг. Мүнөө улаан булан соомнай «Украина» түхэлэй кинопроектор тодхогдонхой, малшадта саг үргэлжэ кинокартина харуулдагбди. Социалис мүрысөөнэй дүн ходо согсологдожо, тэрэнь дэлгэрэнгыгээр харуулагдажа байдаг.

Үбһэ тэжээлэй тиимэ элбэг бэшэшье һаань, тэрэнээ һайнаар буйлуулжа, шанаржуулжа, зүб рационоор эдюулээд, һү һааляа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Илангаяа үдэр бүриин ажалай гогтомол гурим, ажалай журамые нариинаар сахинабди.

Тингэжэ манай коллектив абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлнэ, саашадаашье иимээр хүдэлхэ.

Д. ЦЫРЕНОВА,
Зэдын районой «Октябрьский» совхозой Түбэй фермые даагша.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ АЖАБАЙДАЛАЙ, АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ХУУДАҺАНУУД

Коммунис парти болон Совет гүрэнэй, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежневтэ зорюулагдажа, «Леонид Ильич Брежнев. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд» гэһэн фотодокументнүүдэй гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн альбом гаргагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы совет арадай түлөөлэгшэ, ленинскэ түхэлэй хүтэлбэрилэгшэ байһыень энэ хэблэлэй олон тоото документнүүд элирхэйлэн харуулна. Тэрэ арадтаяа таһаршагүй холбоо барисаатай байгаа, мүнөөшье байһаар. Леонид Ильич Брежневые партиин хаанашье эльгээгээ һаань, тэрэ хододоо тэрэнэй агуухэ хэрэгэй түлөө эршэ хүсэтэйгөөр, оролдосотойгоор тэмсэдэг байгаа, мүнөөшье тэмсэнэ. Бүхы түбинүүдэй коммунистнуудта, олон миллион хүн зондо тэрэнэй нэрэ ленинскэ залан сэхэ байлгын, шууд сэхэ интернационализмын, эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө шэн габьяата тэмсэлэй һүлдэ тэмдэг болонхой.

Нүхэр Л. И. Брежневэй түрэһөөр 75 жэлэй ойдо зорюулжа, «Планета» хэблэл энэ фотоальбом барлан гарһан байна.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ ҮЕ САГ ТУХАЙ КИНОГОЙ ТҮҮХЭ БЭШЭГ

Декабриин 14-дэ Москвада эхилһэн тематическа харалга «Парти — манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл» гэһэн уряа доро үнгэрнэ. Партиин ба арадай эбдэршэгүй нэгэдэл тухай, Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлһэн элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежневэй ажабайдалай алдарта зам тухай, совет хүнүүдэй аша туһада, эб найрамдалай ба коммунизмын суртал бодолнуудай илан мандахын түлөө тэрэнэй ябуулдаг эсэшэ сусашагүй ба үрэ түгэс ажал ябуулга тухай домоглон хөөрэһэн хроникально-баримтата фильмүүд кинотеатрнуудай, соёлой ордонгууд болон клубуудай экрануд дээрэ харуулагдана.

«Ленин ба үе саг», «Манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл», «Партиина хандалга», «Эб найрамдалай ба шахардуу байдалые һуларуулгын замаар», «Юунһээшье үнэтэй», «Партиин ба арадай хизааргүй ехэ этигэл», «Газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай аша туһада» гэһэн фильмүүд, совет кинопублицистикын бусад бүтээлнүүд программада оруулагданхай. «Октябрь» кинотеатрта декабриин 19-дэ «Коммунист тухай түүхэ домог» гэһэн фильм баярай оршон байдалда харуулагдаха юм.

(ТАСС).

ЭЭЛЖЭЭТЭ ХЭШЭЭЛ

Улаан-Үдэ хотын соёлой болон уран һайханай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй теоретическэ семинарай ээлжээтэ хэшээл КПСС-эй горкомой Ехэ зал соо үсэгэлдэр боложо дүүрэбэ.

Семинарта хабаадагшадай урда «КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан ябуулагдаха үзэл сурталай хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд» гэһэн элидхэл партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев хэбэ. Һүүлээрнь элидхэлшэ шагнагшадай олон асуудалнуудта харюусаа.

...РЯАДАЙ АССР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО ...ВЕДЭЙ ДҮРБЭДЭХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Со...дэй дүрбэдэхи сесси Соведүүдэй байшангай конференц... соо 1981 оной декабриин 17-до үглөөнэй 10 часта ...эгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ...АРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Старейшинэ...дэй соведэй заседани Соведүүдэй байшангай конфе...ц-зал соо декабриин 17-до үглөөнэй 9 часта болохо.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Дүрбэдэхи сессидэ ерэһэн Буряадай АССР-эй Верхов... Соведэй депутадууд Соведүүдэй байшангай 3-дахи ...харта, 423-дахи комнато соо үглөөнэй 10 часта үдэ...н 7 час болотор бүридхэлдэ абтаха. Телефонууд: ...7-22, 2-31-91.

Сессиин нээгдэхэ үдэр — декабриин 17-до Соведүүдэй ...шангай конференц-залай фойе соо үглөөнэй 8 час 30 ...нутаһаа депутадууд бүридхэлдэ абтаха.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ОНСО АНХАРАЛ ХАНДУУЛМААР

Научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхаха талаар партиин хараалhан зорилгонууд дотор гарай ажалые бага болгохо программа онсо hуури эзэлдэг гээшэ. Тэдэниие бэелүүлхын тула комплексно оньhожоруулга, автоматизаци нэбтэрүүлхэ шухала. Энэ хадаа ажалай бүтээсэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлгын, мүн экономикын ба социально-ажаhуудалайшье ондоо али олон асуудалнуудые зүбөөр шиидхэлгын эшэ үндэhэн болохо байна. Тиимэhээл гарай ажал оньhожоруулгые түргэдхэхэ зорилго КПСС-эй XXVI съезд дээрэ табигдаhан юм.

Гараар хэгдэдэг, эсэбэритэй, хүндэ хүшэр ажал хадаа хүдэлмэриин журамда муугаар нүлөөлдэг, хүнүүдэй ажалhаа гаралгые олошоруулдаг байна. Иимэ ушар илангаяа хамhабариин үйлэдбэридэ олоор үзэгдэдэг гээшэ. Тэндэхи ашаалалгын-буулгалгын хүдэлмэриие, складуудтахи ажалые, ашаа зөөлгые мүноо үсын эрилтэдэ хүрэмөөр оньhожоруулагдаhан хай гэхын аргагүй. Тиимэhээл энэ албанда хүдэлмэришэд дуталдадаг.

Манай заводто үнгэрэгшэ табан жэлдэ техникын талаар шэнээр зэбсэгжэлгэ, комплексно оньhожоруулга нэбтэрүүлhэнэй ашаар бүхы түсэбнай болзорhоо урид дүүргэгдэhэн, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэhэн байха юм. 1976—1980 онуудта, шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн хэрэглэжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ түсэбөөр гурбан зуу гаран хэмжээнүүд хараалагдаhан байха юм. Эдэ хэмжээнүүд түрүү технологическа процессүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, оньhожоруулагдамал участогуудые бии болгохо, тэрэнэй ашаар хүдэлмэри ехэтэй ажалнуудые усадхаха хэрэгтэ зорюулагдаhан байгаа. Тиигэжэ ажалай бүтээсын ургалта хорин найман процент шахуу болоо.

Судна бүтээлгын үйлэдбэридэ мүнөө үедэ гол түлэб поточно-позиционно арга хэрэглэгдэнэ гээшэ. Мүнөө бидэ буксир, катернуудые бүтээхэ гүйсэд оньhожоруулагдамал линиинүүдтэй болонхойбди.

Бүтээгдэhэн суднануудые уhанда табидаг нэмэл стапельнуудай заhабарилагдан шэнэлэгдээ. Суднануудые буулгаха шэнэ түхеэрэлгэнүүд, хоёр кран, лебедочно станци тодхогдоо. Эдэ бүхы хэмжээнүүд өөрын туhаламжа үзүүлээл бээзэ. Тиигэжэ Байгал-Амарай түмэр-замай барилгые суднануудаар хангаха гүрэнэй түсэб хараалагдаhан болзор соогоо дүүргэгдээ hэн. Гэхэтэй хамта гол суднануудынь болзорhоо урид ашаглалгада үгтэhэн байха. Мүн бидэ пассажирска теплоход, земснаряд, тамардаг кран гэхэ мэтые хараалагдаhан болзорhоо хоёр hараар уридлан бүтээжэ табяабди.

Гүрэнэй түсэбые болзорhоо урид дүүргэлгэдэ ажалай эмхидхэл мүн лэ ехээр нүлөөлдэг гээшэ. Мүнөө манай предприятида бригадна гурим нэбтэрүүлэгдэнхэй. Энэ түрүү гуримаар хүдэлхэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлнэ.

Заводто мүнөө оньhожоруулагдамал дүрбэн линии ба участогууд хүдэлгэгдэдэг болонхой. Бүхыдөө зуун гуша гаран элдэб түхеэрэлгэнүүд болон зэр зэмсэгүүд. Энэ мэтэшэлэн мүнөө ба ойрын жэлнүүдэй хараа түсэбтэ комплексно оньhожоруулга гол hуури эзэлхэ байна. Тиин энэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинhээ бэелүүлэгдэhэн эгээл томо-томо хэмжээ ябуулганууд гэбэл:

— шудхалгын цехтэ комплексноор оньhожоруулагдамал линиинүүд, тусхай хэбээр шудхалаа хэхэ технологи нэбтэрүүлэгдэжэ, шудхалгын шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо;

— зөөлэн мебель бүтээхэ поточно линии эмхидхэгдэжэ, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгые 2,5 дахин үргэдхөө;

— складуудтахи ажал оньhожоруулагдажа, тэндэхи хүдэлмэриин бүтээсэ найма дахин дээшэлээ.

— газаар металл отолдог «Стрелка» гэжэ, мүн үгтэhэн программаар хүдэлдэг «Кристалл» гэжэ машинануудай хүсөөр металл болбосоруулга гуша гаран процентээр дээшэлээ. Тиигэжэ 2500 тонно ашаа шэрэхэ баржануудые бүтээхэ аргатай болообди.

Стеклопластик болон капролон зүйлнүүдээр суднануудай винт бүтээхэ арга олоhонойнгоо түлөө предприятиимнай хүдэлмэрилэгшэд В. Н. Курбатов, Н. П. Зверева, И. И. Шкоркин, Е. Н. Комарев гэгшэд ВДНХ-гай алтан ба мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа hэн.

Заводтомнай хүдэлмэришэдэй ажалые оньhожоруулга 55 процентдэ хүрэнхэй. Судна бүтээлгэдэ, арадай үргэн хэрэглэмжэдэ гаргагдадаг бүхы продукцимнай шанарай нэгэдэхи категорёор сэгнэгдэдэг болонхой. Тиихэдэ табан продукцида Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгогдоhон байха юм. Эдэ бүгэдые хаража үзэбэл, үйлэдбэриие оньhожоруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри манай заводто ябуулагдана гээшэ.

Гэбэшье энэ асуудал гүйсэд шиидхэгдэ гэхын аргагүй. Жэшээлэн хэлэбэл, предприятиин үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдаhан хэмжээнүүд заатагүй дүүргэгдэхээр заводой гол цехүүдэй түсэбтэ оруулагданагүй. Мүн хамhабариин цехүүд хүсэ багатай. дээрэhээ шэнэ суднануудые бүтээлгын бэлэдхэлэй хүдэлмэри гүйсэд хэжэ шаданагүй. Шэнэ техникээр үйлэдбэриие хангалга түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор хэгдэнэгүй. Эдэ бүхы шалтагаануудhаа дулдыдан, шэнэ техникэ, технологи ажалдаа нэбтэрүүлэн, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ түсэбтэ болзор удааруулагдана.

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ жэл бүри 19 мянган түхэригэй экономическа олзо үгэхөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн, продукциин гаргашые үргэдхэхөөр харааланхайбди. Мүн условно 280 хүнэй ажал сүлөөлэгдэхэ ёhотой.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ предприяти дээрэмнай hалбариимнай методикын ёhоор гарай ажалай паспортизаци үнгэргэгдөө hэн. Тиигэжэ бүхыдөө 424 газарта ажалынь гараар хэгдэнэ гэжэ элирүүлэгдэhэн байна. Тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаа. Тус хэмжээнүүд заводой жэл бүриин түсэбтэ оруулагдаха юм. Тиин энэ табан жэлэй хугасаа соо хараалагдаhан хэмжээнүүд гэбэл:

— стандартна бэшэ түхеэрэлгэнүүд болон зэр зэмсэгүүдэй шэнэ цехүүдые бии болгожо, оньhожоруулгын зарим зэр зэмсэгүүдые өөhэдынгөө хүсөөр бүтээхэ;

— шудхалгын цехые hэльбэн шэнэлхэ ба оньhожоруулха. Тэрэнэй ашаар тодо нарин шудхалаа хэдэг болохо;

— үгтэhэн программаар хүдэлгэгдэдэг машинанууд дээрэ металл отолдог оньhожоруулагдамал линии тодхожо, газаар металл отолгын хүдэлмэриие улам үр[illegible] ехэтэй болгохо;

— программна хүтэлбэритэй станогуудай участок бии болгожо, түмэр соргонуудые сэбэрлэхэ хахад автомат линиинүүдтэй оньhожоруулагдамал участок эмхидхэхэ;

— гальваноучастогаа hэльбэн шэнэлжэ, шэнэ техно[illegible]гидо оруулха.

Республика дотор үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор оньhожоруулга асуудалнуудые гүйсэд шиидхэхын тула оньhожоруулгын зарим шухала түхеэрэлгэнүүдые али нэгэ предприяти дээрэ бүтээдэг болохо [illegible] али тусхай тиимэ албан[illegible] болохо шухала гээд hана[illegible]дана. Гарай ажалые гүйсэд усадхажа шадабал, ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин ашаг үрэшье дээшэлхэ бшуу.

В. ОВЧАРЕНКО.
Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой таhагай начальник.

АМЖАЛТАНЬ МҮРЫСӨӨНhӨӨ ЭХИТЭЙ

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай үйлэдбэриин участогуудай эгээл томонуудай нэгэн Холтоhоной рудник болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалай hайн амжалтануудые туйлаха гэhэн КПСС-эй ЦК-гай уряае дэмжэн, тус руднигай коллектив муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Комбинадай цехүүд хоорондын мүрысөөндэ гурбан кварталай дүнгөөр Холтоhонойхид хоёр дахин түрүү, нэгэ дахин хоёрдохи hуури эзэлээ. Тиигэжэ дирекциин, парткомой, профкомой, ВЛКСМ-эй комитедэй дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Руднигай коллективүүд хоорондоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, түрүү аргануудые хэрэглэhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлана.

Шэнэ табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые 4 жэл 6 hара соо дүүргэхэ гэhэн үүсхэл Владимир Назарович Бекетовэй, Василий Дамбаевич Дамбаевай хүтэлбэрилдэг проходчигуудай бригаданууд, Александр Николаевич Москвитинай даадаг сэбэрлэлгын комсомол-залуушуулай бригада гаргаа hэн. Нүхэр Москвитинай бригада хүдэлмэриингөө графигые холо уридлажа ябана, арбан нэгэ hара соо 1212 тонно руда түсэбhөө гадуур малтажа, жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ ойртонхой. Александр Николаевич 1977 онhоо горнягай мэргэжэл шудалжа, хоёрдохи жэлээ бригадираар хүдэлмэрилнэ. Энэл бригадын В. Р. Рябовай звено ноябриин 10-да жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ, мүнөө 1982 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

Тиихэдэ В. Н. Титовой бригада жэлэй эхинhээ ажал хэхэ графигаа 52 үдэрөөр, В. Н. Антоновой—41, Н. М. Петровой — 29 үдэрөөр уридлажа ябана. Үйлэдбэриин участогуудай, албануудай хүдэлмэрилэгшэд, сэбэрлэлгын ба проходчигуудай бригаданууд, мүн звенонууд, руда зөөгшэд, электрослесарьнууд хоорондоо бүлэглэн мүрысэнэ. hара, квартал бүридэ дүнгүүдынь согсологдоно. Кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр түрүү hуури эзэлhэн участогай коллективтэ Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдана. Хоёрдохи hуурида гарагшадта вымпел мүнгэн шантайгаар үгтэнэ. Илажа гараhан бригадын гэшүүдтэ комбинадай профилакторидо амарха түлөөhэгүй путёвко барюулагдана. Мүрысөөнэй дүнгүүд, түрүүшүүл саг соогоо олондо соносхогдожо байдаг.

Үйлэдбэриин участогууд хоорондын мүрысөөндэ В. Я. Шнайдерай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи участок хоёр кварталда удаагүүр илажа гараа.

Руднигай коллективүүдэй социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшад өөhэдынгөө хубитые ехээр оруулна. Энэ жэлдэ бүхыдөө 115 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 148,2 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Эрхим уралан нарижуулагшад геолог А. М. Колпаченко, мастер Г. А. Гренберг, бригадир И. Ф. Туркин, слесарь Я. Г. Бутин, инженер И. М. Подскребышев, ахалагша маркшейдер В. Б-С. Бальжинов болон бусад уралан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые хамагhаа олоор оруулhан байна.

Руднигай үйлэдбэридэ шэнэ оньhон техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олгоно. Түргэнөөр үрэмдэлгэ хэдэг түхеэрэлгэ, рельс халаангүйгөөр нугалдаг пресс горнягуудай хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг болоо.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

Улаан-Үдын гадар хубсаhанай фабрикада нэхэн оёдог, эсхэлгын, оёдолой гурбан ехэ цехүүдтэ мянга гаран залуу басагад хүдэлдэг юм. Фабрика соо хэдэн олон комсомол-залуушуулай бригаданууд өөhэд хоорондоо мүрысэжэ хүдэлнэ. Тэдэнэр халаанайнгаа нормо 120 — 130 процент дүүргэнэ.

Эсхэлгын цехэй бригадир, профгрупорг Любовь Копылова, нэхэн оёдог цехэй оёдолшон Любовь Циганчук гэгшэд байгша оной түсэб октябрь hарын 10-да дүүргэhэнээ мэдүүлээ hэн.

Дүй дүршэлөөр баян оёдолшод Ирина Лобастова, Людмила Баяндуева, Татьяна Подкорытова гэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшүүл гэжэ нэрэтэй болонхой.

— Манай цехтэ түсэбөө дүүргэдэггүй оёдолшон гэжэ байхагүй. Оёдолшод ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, хамтын ажалда эдэбхитэй хабаадалсадаг. Хэдэн олон комсомолшууд заочно институтда hуралсана, — гээд цехэй комсомолой комитедэй секретарь Сергей Борисович Кубышкин хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Подкорытова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПРОФСОЮЗАЙ ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦИ

ХҮДЭЛМЭРИЕЭ ЭРИД hАЙЖАРУУЛХА

Гэгээрэлэй, дээдэ hургуулинуудай болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной конференциhээ тэмдэглэл

— Манай ээлжээтэ конференци КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин hүүлээр, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түгэсэжэ байhан гайхамшаг сагта боложо байна. КПСС-эй XXVI съезд болон эдэ hүүлэй үйлэ хэрэгүүд ороноймнай түүхэдэ шэнэ хуудаhануудые нээжэ, совет хүнүүдые түгэс удха шанартай программаар хангаба. Гэгээрэлэй, дээдэ hургуулинуудай болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд парти, правительствынгаа хараа зорилгонуудые үнэн зүрхэнhөө hайшаан дэмжэжэ, тэдэниие гүйсэд бэелүүлхээр бэлэн байhанаа мэдүүлнэ, — гээд тус профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **П. К. Манжеханов** тоосоото элидхэлээ эхилбэ.

Тоосоото үе соо hургуулинуудай, hургуулида ороодүй хүүгэдые хүмүүжүүлхэ эмхи зургаанууд, дээдэ hургуулинууд болон СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай профсоюзай эхин организацинууд, местком болон профсоюзай бүлэгүүд партийна организациингаа ударидалга доро коллективүүдэйнгээ түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулhан байна. Залуушуулда заатагүй дунда hургуули дүүргүүлхэ талаар урагшаа ехэ алхам хэгдээ. Эндэ залуушуулай удэшын hургуулиин хубита мүн лэ ехэ гээшэ. «Залуу ажалшан бүхэндэ — дунда hургуули» гэhэн конкурс-харалгада манай республика СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаhан байна. Энэ талаар Баргажанай, Бэшүүрэй, Загарайн болон бусад районуудые дурдамаар.

Саашань элидхэлшэ залуушуулда дунда hургуули олгохо талаар бии байhан зарим дутагдалнууд дээрэ тогтоо. Жэшээлхэдэ, Баунтын, Хурамхаанай, Ахын районуудта дунда hургуули дүүргэгшэдэй тоо республикын дунда зэргын дүнгhөө доогуур байна. Тус районуудай арадай гэгээрэлэй таhагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал энэ дутагдалда хэды хандуулагдабашье, таараха хэмжээ абажа шадаагүй байна гээд дээрэ тэмдэглээ.

Элидхэл соо hурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Мүнөө үедэ республика доторнай hуралсал-туршалгын 349 участогууд бии. Эдэндэ 196 гектар газар үгтэнхэй. Петропавловкын, Тоориин, Кабанскын, Гүндын болон бэшэшье hургуулинуудта туршалгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэл ошохо бүри hурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд олошорно. hурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ хартаабха, овощ ургуулна, тугал, хурьга, шубуу харууhална. Эндэhээ тэдэнэр ажалай дадал абажа, дунда hургуулияа дүүргээд, түрэл нютагтаа үлэжэ, эхэ, эсэгэнэрэйнгээ ажалыень үргэлжэлүүлнэ бшуу.

Удаань элидхэлшэ hурагшадай зүгhөө журам заршам эбдэхэ ябадалай үшөөл ушардаг байhые тэмдэглээ. Зарим hургуулинуудта эдэ шалтагаан гүнзэгыгөөр элирүүлэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн багшанарай зүгhөө ажал тухай хуули эбдэхэ ушарай бии байhые тэмдэглэhэн гомдолнууд ороно. Улаан-Үдын 44-дэхи hургуулиин дирекци хэшээлнүүдhээ сүлөө үедэнь багшанарые hургуули дотор дежурствада табиhан байна. Зарим интернат hургуулинуудта неделиин расписани хайша хэрэгээр табигдана. Зарим багшанар хүдэлмэридөө 2—3 үдэр харагдадагшьегүй байха юм.

Республикымнай дээдэ hургуулинуудай урда мэргэжэл hайнтай хүнүүдые бэлдэжэ гаргаха шухала зорилго табигдана. Энэ талаар багшанарай институт урагшатай ажаллажа байнхай. Жэл бүри hайн бэлэдхэлтэй багшанар hургуулинуудта ерэжэ, hуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тэгшэ hайнаар ябуулна. Гэхэтэй хамта элидхэлшэ тус институдай месткомой хүдэлмэри шүүмжэлhэн байха юм.

Тоосоото үе соо СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай материально-техническэ үндэhэ hуури нилээд ургаа. Эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри hайжараа. Үнгэрhэн табан жэлдэ 61 темээр шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ, тэдэнэй олонхинь hайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Эндэ профсоюзай организациин ябуулhан хүдэлмэри мүн лэ ехэ.

Тэрэшэлэн элидхэл дотор багшанарай, илангаяа хүдөөгэй багшанарай ажаhуудал hайжаруулха асуудалда ехэ анхарагдаа. Хүдөө нютагуудта хүдэлхэеэ ерэhэн багшанарые гэр байраар хангаха гээшэ шухалын шухала. Энэ талаар Хориин район жэшээ болгон харуулагдаhан байна. Тус райондо жэл бүри багшанарта 4 гэр баригдадаг байна. Гадна багшанарые хүдөө ажахын продуктнуудаар хангаха талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байдаг. Гэбэшье мүнөө үедэ республикымнай hургуулинуудай олон багшанар гэр байраар дуталдана. Тэдэниие түлишөөр хангаха хэрэг үшөөл дутагдалтай байhаар. Тиихэдэ эндэ институт болон багшын училищинуудай студентнэрые байраар хангаха хэрэг hайжаруулха тухай мүн лэ хэлэгдэhэн байна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын эхилхэдэ, эгээн түрүүлэн ажалай, дайнай ветеран, Социалис Ажалай Герой **Ц. Н. Номтоевто** үгэ үгтэбэ.

— Би 1935 ондо, залуу багша түрүүшынхээ иимэ конференцидэ делегадаар hунгагдаа бэлэйб. Тиихэдэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха асуудал зүбшэн хэлсэгдээ hэн. Харин мүнөө хүн бүхэниие дунда hургуулитай болгохо, тэдэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ комплексно асуудалнууд табигдана. Эдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ профсоюзай организациин зүгhөө бидэ саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргажа байдаг гээшэбди,—гэбэ тэрэ. Нүхэр Номтоев тэрэниие гурбадахяа иимэ конференцидэ делегадаар hунгаhан багшанарай институдай багшанар болон студентнэртэ, эндэ суглараhан конференциин делегадуудта баяр баясхалан хүргөө.

— Манай Улаан-Үдэ хотын hургуулинууд урдаа табигдаhан зорилгонуудаа амжалтатай бэелүүлжэ байна. Наймадахи класс дүүргэhэн hурагшад hургуулияа саашань үргэлжэлүүлнэ. Олон үхибүүд техническэ мэргэжэл олгодог училищада hурадаг болоо. hуралсалай шанар дээшэлээ. hүүлэй үедэ нэгэ класста хоёрдохиёо hураха hурагшад үгы болонхой. Бүхы hурагшадай 45 процент «4», «5» гэhэн сэгнэлтэ дээрэ hурана, — гээд үгэ хэлэhэн профсоюзай Улаан-Үдын горкомой түрүүлэгшэ **О. Н. Котова** хэлэбэ.

Тиихэдэ тэрэ мүн бии байhан дутуу дунданууд дээрэ тогтоhон байна. hурагшадай дунда журам заршам эбдэхэ ушар үшөөл олон бии байhаар. Гэнтын аюулаар hурагшад хэшээлдээ гэмтэнэ. Зарим hургуулинуудта харанхы, вонтиляци муу байна. Үгынгөө түгэсхэлдэ тэрэ городто багшанарай гэр байгуулха тухай дурадхал оруулаа.

Удаан арадай депутадуудай Бэшүүрэй районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **А. Е. Каурсва** hурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй hургуулинууд гол hуури эзэлхэ ёhотой гээд тэрэ тэмдэглээ. hурагшадые багаhаань хойшо ажал хүүлэжэ дуршүүлхэ, хүдөөгэй мэргэжэлдэ дурлуулха шухала. Энэ талаар районой hургуулинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. hургуули бүхэндэ зунэй үедэ ажалай болон амаралтын лагерьнууд хүдэлнэ. Үбhэ хуряалгын үедэ hурагшадай тусхай звено байгуулагдадаг. Гадна hурагшад тугал, хурьга харууhална. Үбэлэйшье үедэ шефтээ абаhан малшадта ошожо, туhалжа байдаг. Механизаторай мэргэжэлдэ hурадаг аха класcай hурагшад зунай үедэ районойнгоо колхоз, совхозуудта ошожо, практикаяа гарадаг байха юм. Тэдэниие дүршэлтэй hурган хүмүүжүүлэгшэдтэ даалгажа үгэдэг.

Северобайкальск городой нэгэдэхи hургуулиин багша **В. А. Смольяникова** hургуули тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Энэ залуу, ургажа байгаа городто хоёр дунда hургуули бии юм. Энэ мүнөө үсөөдөөд байна. hурагшад хоёр халаанда hурана. hургуулиин, местком эдэбхитэй хүдэлдэг. Эндэ элдэб кружок, студи гэхэ мэтэ hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта багшанарай гэр байраар муугаар хангагдаhан тухай тэрэ хэлээ. Хүүгэдэй садаслиин хомор дээрэhээ багшанарай үхибүүдтэ хүртэнэгүй.

Тэрэшэлэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Хориин райОНОгой инспектор **Н. Н. Бузина**, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь **А. Б. Раднаев**, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент **Ю. Дудко**, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай проректор **С. Ш. Чагдуров**, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр **П. Ф. Бардаханов** болон бусад үгэ хэлэбэ. Үгэ хэлэгшэд профсоюзай обкомой хүдэлмэриие хангалтатай дээрэ тоолобо.

Гэгээрэлэй, дээдэ hургуулинууд болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшээр **П. К. Манжеханов** дахинаа hунгагдаба.

М. САНДАНОВ.

ЗҮБЛӨӨН - СЕМИНАР ҮНГЭРБЭ

Хэжэнгын районой соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар хоёр үдэрэй туршада hаяхан үнгэрөө. Партиин райкомой хоёрдохи секретарь В. Б. Балданов үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой талаар хангаха асуудалаар дэлгэрэнгы элидхэл энэ зүблөөн дээрэ хэбэ. Тиихэдэ мүн соёлой таhагые даагша Л. В. Лоскутникова энэ асуудалаар үгэ хэлээ. Месткомой түрүүлэгшэ Т. В. Батомункуева библиотекарьнуудэй ажал хүдэлмэритэй танилсуулhан байна. Районой методическа түбые даагша С. Л. Михайлова соёлой байшангуудай ба клубуудай хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаhан амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгэбэ. Соёлой эмхи зургаануудай хоорондо үнгэргэгдэhэн социалис мүрысөөндэ илажа гараhан түрүү библиотекэнүүдэй болон клубуудай хүдэлмэрилэгшэд вымпелнүүдээр, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Загаhатын соёлой байшангай директор С. Р. Баяндуев, районой библиотекын абонементын таhагые даагша В. Б. Одоева болон бусад бии. Зүблөөнэй түгэсхэлдэ үхибүүдэй хүгжэмэй hургуулиин hурагшад концерт харуулаа.

М. БАЛДАНОВА.

СОВЕТ ОРОН дотор

СИБИРИИН АШАГТА МАЛТАМАЛНУУДЫЕ БЭДЭРЭГШЭДТЭ

МОСКВА. Ашагта малтамал бэдэрэлгын ашаг үрые улам дээшэлүүлгэдэ ниислэл хотын «Геофизприбор» гэжэ нэгэдэлэй бүтээн гаргадаг түхеэрэлгэ ехэ туhа хүргэнэ. Мүнөө тус предприяти Баруун Сибириин хойто районуудта, Ямалай хахад арал дээрэ нефть, газ бэдэржэ байhан геологуудай захил дүүргээ. Газарай хүдэлэлгые адаглан хинадаг «Прогресс» гэжэ хэдэн станци хабсарган бүтээгдээд, Лабытнангска экспедицидэ эльгээгдээ.

Коммунис субботнигой үдэр манай предприятиин коллектив Тюмениин геологуудай шэнэ захилаар геофизическэ түхеэрэлгэ хабсарган бүтээжэ эхилээ. Автомобилиин бааза дээрэ хабсаргагдаhан энэ түхеэрэлгэ харгыгүйшье газараар түргөөр ябаха аргатай юм, — гэжэ нэгэдэлэй ОТК-гай начальник Г. Тянкин хөөрэнэ. «Прогресс» гэжэ түхеэрэлгэнүүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

Мүноо ажахын эмхинүүдэй эгээл hанаагаа табиха юумэн гэхэдэ, Баруун Сибириин районуудта түлишын болон элшэ хүсэнэй комплекснуудай хүгжэлтэ болоно. Иимэл хадань сибириинхидэй захилнуудые Москвагай прибор бүтээгшэд ехэл ханамжатай наринаар бүтээнэ.

Гэхэтэй хамта бэшэшье шухала асуудалнууд предприяти дээрэ шиидхэгдэнэ. Болбосоруулан hайжаруулhанай ашаар тус предприятиин гаргадаг продукциие ашаглахада найдамтай бүхэ болоо, арба гаран тонно металл, хэдэн мянган киловатт-час элшэ хүсэн алмагдаа.

ҮЙЛЭДБЭРИТЭЙ ХОЛБООТОЙГООР

АЛМА-АТА. Эрдэм, техникын харилсаан тухай хэлсээ баталhанай ёhоор, Алма-Атын олохон эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, городой дээдэ hургуулинуудай мэргэжэлтэд промышленна предприятинуудтаа, барилгын эмхинүүдтэ ажалайнгаа үдэрые эхилбэ. Эрдэмтэдhээ, хүдэлмэрилэгшэдhөө бүридэhэн зохёохы бүлэгүүд эмхидхэгдэнэ.

—Эрдэм наука үйлэдбэри хоёрой хоорондохи харилсаан хадаа эрдэмэй hанамжа дурадхалнуудые үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ, кадрнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ шэнэ онол арга болоно, — гэжэ Алма-Атын дээдэ hургуулинуудай ректорнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ, Казахай ССР-эй Наукануудай академиин академик У. А. Джолдасбеков хөөрэнэ. Гансал Казахай политехническэ институт иимэ жаран найман хэлсээ баталhан байна. Дээдэ hургуулинуудай хэлсээ баталhан предприятинуудай тоодо хүндэ машина бүтээдэг завод, пумаажан бүд нэхэлгын, гэр байра барилгын комбинадуud оролсоно.

hүүлэй табан жэлэй туршада городой дээдэ hургуулинууд арадай ажахыда 450 түгэс дүүргэгдэhэн шэнжэлгэ, эрдэм ухаанай зохёолго зорюулhан байна. Энэ амжалтада hуралсалай үйлэдбэриин түбые эмхидхэлгэ ехэ туhатай байгаа. Алма-Атын зарим дээдэ hургуулинууд өөhэдынгөө ухаалан зохёолгын бюронуудтай, туршалгын цехүүдтэй, заводуудтай хамта үйлэдбэриин предприятинуудта туршалгануудые үнгэргэхэ арга боломжотой. Эндэнь шэнэ технологи, машинанууд, агрегадууд туршалга гаража байдаг.

АРЬБАН ГАРТАНАЙ ХАНГАЛ ХИЛЭЭМЭН

ЯСИНОВАТАЯ. Донбассtахи эгээл томо хилээмэнэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг Ясиноватска комбинадай коллектив элеваторhаа тээрмэ хүрэтэр орооhо таряа гээлтые огтолон усадхажа шадаа.

«Монсогоршье орооhо суглуулаа hаа, үлүү хүбэриг» гэhэн уряа доро ажалладаг үүсхэлшэдэй штаб үлэгдэлгүй технологи үйлэдбэрилэн нэбтэрүүлхэдэ ехэ туhа хүргөө. Уралан нарижуулагшадай туhаламжаар аэро-хобол гэжэ онсо түхеэрэлгэ бэлдэгдээ. Энэ түхеэрэлгэ хадаа ашаа тээдэг бүхэли бригадые халан абахаhаа гадна, шэнниисэ буулгаха үедэ ушардаг гээлтэ хоролтые усадхаа. Талха татаха техникые шадамар гартанай бүри нарижуулhанай ашаар талха таталга үлэгдэл багатай болонхой. Өөhэдынгөө ухаалан зохёоhон ашаа тээдэг механическа түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаhан гурил хадагалдаг складуудые барилга аша үрэтэй байгаа.

—Манай предприятида арадай эгээл шухала баялиг болохо орооhо таряанда эзэн ёhоор, наринаар хандахын тула тусхай фонд байгуулагданхай. Энэ фондые хэрэглэжэ, гурил татахадаа, манай коллектив жэлэй эхинhээ хэдэн зуун тонно шэниисэ алмаhан байна, —гэжэ комбинадай директор А. Кищенко тэмдэглэбэ.

ГОЛ МҮРЭНҮҮДЭЙ СЭБЭР БАЙЛГА

КИШИНЕВ. Хадын гол мүрэнүүдэй эхеэр байрладаг форель загаhан мүнөө Прут мүрэнэй дундахи урасхалда амидарха дуратай болонхой. Энэ ушар Дунай мүрэнэй hалаа болохо Прудай Европодохи эгээл сэбэр мүрэнүүдэй тоодо ороно гээд гэршэлнэ.

Прут мүрэнэй эрье дээгүүр промышленна болон хүдөө ажахын предприятинуудай олоор бодхоогдоошье hаань, мүрэнэй уhан сэбэр hайхан зандаа. Энэ хадаа Хара далайн бассейндэ ородог гол мүрэнүүдые бузарлалгаhаа хамгаалха уласхоорондын хэлсээнэй бэелүүлэгдэжэ байдаг Молдавиин уhанай нөөсын арюун сэбэрые хинаха олон жэлэй комплексно программын ашаар туйлагдана.

Тус программын ёhоор, олонхи предприятинууд уhа кислородоор баяжуулдаг ашаг үрэ ехэтэй аэроторнуудаар, уhа сэбэрлэдэг т[illegible]рэлгэнүүдээр хангагда[illegible] Ашаанай, пассажирска [illegible]дой. суднануудай мүрэн[illegible] бузарлалгые тусхай т[illegible] хөдууд-санитарнууд са[illegible] юм. Олон гидрологи[illegible] станцинууд, тусхай са[illegible]на албан хаана уhана[illegible] зарлагдахаяа байhые т[illegible] лэхэhээ гадна, тэрэни[illegible] раха талаар дары х[illegible] абаха аргатай.

ЭВМ-эй ДУРАДХАЛ[illegible]

ТАЛЛИН. Городой [illegible] спортын шухала асууд[illegible] дые шиидхэхэ хэрэгтэ [illegible] нциин эрдэмтэдэй бү[illegible] «Трамод» гэжэ матем[illegible] ска модель ехэ туhата[illegible] ба.

Таллинай гудамжа[illegible] эгээл хүлгөөтэй бэ[illegible] нүүдэй нэгые hэльбэн [illegible] хынгаэ урда тээ энээгүй[illegible] гэрhэн машинануудай [illegible] рость, тэдэнэй ошоhо[illegible] шэг тэмдэглэжэ абаад, [illegible] тэй газартань дамжуу[illegible] хеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ. [illegible] пьютер хадаа суглуу[illegible] hан мэдээсэлнүүдые [illegible] соруулан бэлдээд, тра[illegible] тын ябаха эгээл таара[illegible] тай схемэ зохёожо үгэ[illegible]

— Городой автомоб[illegible] ажахынуудай гүйлтаар [illegible] най машинануудай [illegible] эгээл үнэгүй маршрут [illegible] жа үгэдэг. Энээнэй [illegible] түлишын гаргаша доо[illegible] лагдаа, транспортын [illegible] гол шухала харгы [illegible] сүлөөлэгдөө, — гэжэ Т[illegible] най политехническэ ин[illegible] дай кафедрые даагша, [illegible] лод» ухаалан зохёо[illegible] нэгэн Р. Силлат ТА[illegible] корреспондентдэ хөөрэб[illegible]

ГОРНЯГУУДАЙ Ш[illegible] ГАБЬЯАТА АЖА[illegible]

РОСТОВ-на-ДОНУ. [illegible] товуголь» нэгэдэлэй [illegible] ская» шахтаhаа Со[illegible] Ажалай Герой М. [illegible] бригада хэлэhэн үгэдө[illegible] рэбэ. Горнягуудай к[illegible] тив жэлэй эхинhээ хо[illegible] миллион тонно нүүрhа[illegible] тажа, түсэбтэ табан [illegible] түрүүшын жэлэй со[illegible] уялгануудые болзо[illegible] урид дүүргэбэ.

Тус бригада түрүү[illegible] дүршэлэй бүхэсоюзна [illegible] гуули болонхой. 1974 [illegible] хойшо жэл бүри М. [illegible] бригада миллион тонн[illegible] лишэ малтадаг байна. [illegible] бэшье мүнөө жэлэйнь [illegible] илангаяа хүндэтэй: ю[illegible] бэл, иимгэн зуруд [illegible] шэтэй газарта түрүү[illegible] иимэ амжалта туй[illegible] бшуу.

Түрүүшын үедэ гор[illegible] шэнэ газартаа ехэ [illegible] шээлнүүдтэй ушараа[illegible] Бригададань хоёр үе[illegible] дэлмэришэд hэлгэжэ [illegible] Мүнөө бригада комсо[illegible] луушуулай коллектив [illegible] хой. Горнягуудай ду[illegible] гын наhан 24 жэл [illegible] Гэбэшье партиин XXV[illegible] дын делегат, СССР-эй[illegible] нэй шангай лауреат, Р[illegible] эй габьяата шахтер, [illegible] герой Алдар солын[illegible] дэгэй дүүрэн кавалер, [illegible] гадир ба hурган хү[illegible] лэгшынгээ хүтэлбэри [illegible] залуушуул аха нүхэ[illegible] хэрэгые амжалтатайг[illegible] гэлжэлүүлнэ.

2,5 миллион хүнэй ажаhуудаг, Советскэ Союзай тон томо городуудай нэгэн Киевэй социально-экономическа хүгжэлтын асуудалнууд «Киев» гэhэн автомат түхеэрэлгын ашаар тодорхойлон шиидхэгдэнэ.

Энэ түхеэрэлгын түрүүшын ээлжээн 1980 ондо ашаглалгада үгтэжэ, комплексно 165 асуудалнуудые шиидхэhэн байна. Тиигэжэ жэлэй эсэс хүрэт[illegible] миллион түхэриг алмагдаа.

Автомат түхеэрэлгын хоёрдохи [illegible]жээн 1985 ондо ашаглалгада туш[illegible]хаар хараалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: УССР-эй Нау[illegible]дай академиин кибернетикын инсти[illegible] тоололгын центрэй машинын зал [illegible]

ТАСС-ай фотохрони[illegible]ог.

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН»
гэһэн конкурсдо ороһон очерк

ҺЭШХЭЛ

Энэ жэлдэ дүй дуршэлтэй хонишон Түмэн Тушиновай отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол наяад хурьга абаа гэжэ дуулахадаа, тэрэнииие һайн мэдэхэ нютагайнь зон схэтэ гайхалсаһан юм.

— Юуи болоо гээшэб? Эдэмнай ходо түрүү зэргэдэ ябагша һэмнай. Яахадаа нигэжэ хойшоо гарашабаб? — гэжэ нэгэнэй гайхахада, нүгөөдэнь:

— Доо, үнөөхи хатуу харань хөрмойдожорхёо бэшэ аал даа, — гэжэ ёгтолхо һанаатай байба.

— Үгы даа, тэрэш тнигэжэ ябаха хүн бэшэ. Нэгэл алдуу эндүү бэлоо ёһотой. Хоёр хүлтэй хүниһоо байха, дүрбэн хүлтэй моришье бүдэрэгшэ гүбэ, — гэжэ баһа нэгэниинь һанаата болонгёор хэлэхэ юм.

Үнэндөө, Түмэн Тугутович иимэ гээгдэнги тулюур байдалда орохобди гэжэ өөрөөшье огто һанаагүй ябаа. Совхозой конторо соо үлгөөтэй байһан социалис мурысөөнэй дүн дээрэ өөрынгөө нэрэ, обогой һиилээд хойгуур бэшэгдэнхэй байхые хараха бүхэндөө тэрэнэй досоонь муудажа, ямар нэгэ гэм хэжэрхиһэндэл эшэжэ, таниһан хүнүүдэй, нүхэдэйнгөө урдаһаань хараханиь аягүй шэнги байгша һэн.

— Зай, Түмэн, сэхынь хэлэхэдэ, танайхин энэ жэлдэ һанаһандаа хүрэмөөр худэлжэ шадабагүйт. Хонидтнай хүгшэрһэн, шүдэ ама муутай байгаад, хурьга ёһоор баряагүй гээшье һаа, бодотоор оролдобол, энээниһээ һураггүй дээшээ үрэ дүн туйлаха аргатай байгаат. Эдэ бүгэдэ тухайгаа һайн бодожо, бэеэ шэмхэжэ үзэ, — гэжэ Хэжэнгын совхозой директор Балдан-Доржо Базарович Цыбдылов нэгэтэ хэлээ бэлэй.

Түмэн Тугутович өөрөөшье энэ тохёолдоһон байдал тухайгаа баһал үдэр һүнигүй эхэзэр бодожо, шэбшэжэл ябаа. Өөрынь һэшхэл, зүрхэ сэдьхэлынь тэрээндэ амар заяа үзүүлдэггүй байгаа. Виктория Тыкшиновна нүхэртэеэшье энээн тухай хөөрэлдэһэниинь тоогүй ааб даа.

— Өөһэдөөл зэмэтэй зон бээбди. Бэшэ хонинс зэмэлгүйбди. Саашадаа алдуу эндүүгээ дабтахагүй, түрүү нэрээ тэхэрюулхээр лэ худэлхэ ёһотойбди, — гэжэ Виктория нүхэрынь хэлэбэ.

Үнгэрэгшэ зундаа тэдэнэр хулшынхеэ хурьгалһан үнөөхи хүгшэн хонидоо шахалтын комплексдо тушаагаад, оронднь шэнэ түрэхэ зуһахүүдые абаа юм. Эдэ хонидоо бүхэли зундаа, намартаа Шилсаана уулынгаа ара, бэрөөр шэмэтэй һайн ноондо анхабтар ханалгатайгаар адуулжа, шадаал һаа, тайса таргалуулха гэжэ оролдоо. Үглөөгүүр үүр сүүрээр эльшээридэнь гаргаад; үдэшэ харанхы болотор хээрэ ябуулагша һэн. Мүн июль һарын эхинһээ хойшо Түмэн Тугутович өөрөө багахан звено эмхидхэжэ, хонидойнгоо эдихэ үбэлжэхэ үбһэ сабшаа, бэлдэһэн. Энэ үедэ тэрэ үнгэрһэн жэлэй хүшэр үбэлжэлгые һанажа, одоол хара гулһээ гамнангүй, гарайнгаа альганай һайсахан холотор лэ худэлөө гэшэ. Тиигэжэ Толгой гэжэ газарай сабшалан дээрэһээ 1200 центнер үбһэ хурнаажа, тэрэнээ хүү тракторай шарга дээрэ һурилөө. Абаһан үбһэнэйнгөө хахадынь отделениин ондоо хонишодто үгөөд, бэшэнь үбэлэй бусада зөөжэ абанхай.

Һаяхан бидэ совхозой ахамад зоотехник Борис Цыдендоржиевич Ринчиновтэй энэ хонишоной үбэлжөөндэ хүрэбэбди. [illegible]

Тэрээндэ резинэ шланг углаад, хонишод хэрэгтэй газарта уһа гоожуулжа, сэхэ хобоо, тэбшэнүүд соо эдюулхэ байха [illegible] түл абалгые [illegible] ажалые [illegible] үгэхэ [illegible] хиие [illegible] рай байдалда [illegible] лоходоо [illegible] бии. [illegible] оруулха [illegible] хэгдэнхэй [illegible].

Иимэ хашаа соо мэнэ тэһээршье хурьга абажа ахилаа һаа, ядаха юумэн огто үгы гэжэ хэлэхээр байна.

Газаагуурхи хупамаг, хорёонь схэнхидээ шэнэ һургааг, харшануудаар һэльбэгдэн баригданхай. Үдэртөө хонидые байлгажа эдеэлүүлхэ хорёонуудынь хуу дээрээ далаабшатай, халхаабшатай. Эндэнь дүтэ үбһэнэй арба гаран томо һүрин үүд тэбхылдэнэд. Хонишодон гэрэй хажууда үблэнэй морин косилка, тармуур, тэргэ, шарга гэхэ мэтэ зохидоор зэргэлүүлжэ табяатай харагдана.

Юрэдөөл, ёһотой бүхэриг бэрхэ эзэдэй байра байдал гэжэ абаһаар лэ мэдэхээр байба.

— Үбэлжэлгэдөө бэлдэхэдэмнай манай шефүүд — Хэжэнгын райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай худэлмэрилэгшэд ехэ туһа хүргөө юм, — гэжэ ахалагша хонишон хэлэнэ.

— Тэрэшье зүб. Тсэд Түмэн Тугутович өөрөө механизатор мэргэжэлтэй, гартаа дүйтэй дархан, худэлмэришэ бэрхэ хүн гүб даа. Тиимэһээ байра байдалаа схэнхидээ өөрынгөө гараар лэ заһабарилдаг юм. Хашаа, хорёоемнай заһабарилжа үгэгты, дархашуулые эльгээгты гэжэ байхыень нэгэтэшье дуулаагүйб — гэнэ Б. Ц. Ринчинов.

— Бидэш, үбэл, зунгүй нэгэ газартаа байдаг хадаа байра байдалаа нарин нягтаар хаража, дарагдар байганабди. Сонхын нэгэшье шэлээ һаа, али хаалта хаамжын эдэрээ һаань, тэрэниие гэшэ хэхэдэ үүл юу, — гэжэ хонишон нэмэнэ.

Долоо-найман жэлэй саада Түмэн Тушинов ажахыдаа тракторисаар худэлжэ байгаа. [illegible]

— Хонишон болыт даа, бидэ моридые унаад, хони адуулхабди, — гэжэ тэдэнь [illegible]

[illegible]

— Ядахын сагта зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахал һанаатайбди.

Виктория Тыкшиновна, Түмэн Тугутович зургаан үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байһан айлайхи юм. Үнөөхи мориндо дуратай Зоригто, Алдар хүбүүдынь дунда һургуули дүүргээд, совхоздо эмниг моридые һургажа, элдэб худэлмэри хэжэ, хамтын ажалда схэ туһалжа байһанаа, Совет Армиин сэрэгэй уялгата албанда мордоо. Бутидма басаганиинь һаалиин фермэдэ ветеринараар худэлнэ. Үшөө хоёр басагадынь хадамда гаранхай. Эгээ бага Оюунань зургаадахи класста һурадаг.

Алта, мүнгэн элэхэ бүрээ үнгэ ородог гэдэгээр, ажалша хүн худэлмэриингөө хүндэ болохо, бэрхэшээлэй ушарха бүри улам абьяастайгаар худэлдэг ха юм даа. Тэрээн шэнги Түмэн Тушиновтаншье хүшэр хүндэ үбэлжэлгые эрхимээр дабажа, урдаа табиһан схэ зорилгоёо заатагүй нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэл байха. Хараарайгты.

М. НАМЖИЛОВ.
Хэжэнгын район.

ҮҮРГЭНЬ ОНСО ЕХЭ

Түрэл газетынгээ алдарта ойе тэмдэглэхээ бэихадаа, тэрэнэй хаишан гэжэ бии болоһон, манай арадай түүхэдэ ямар ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай дурдаха дуран уншагша бүхэнэй толгоидо ороо ёһотой.

Хаанта засагай үедэ али болохоор дарлуулжа, баһуулжа, иимэ ушарпаа том ехэ гээгдэнги байһан буряад арад ямаршье эрхэ сүлөөгүй, бэез даанги байдалые мэдэхэгүй пэн. Тэрэ үеын буряад зон барандаа шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй, харанхы мунхаг байдалтай бэлэй. Тиихэдэ газетэ гэжэ шэхэндээшье дуулаагүй, нюдөөрөөшье хараагүй байһаниинь гайхамаар бэшэ.

Имагтал Агууехэ Октябриин революциин илаһанай, манай орондо Совет засагай тогтоогдоһоной ашаар России гүрэнэй бүхы мүлжэгдэгшэ бага яһатан, тэрэ тоодо буряад арад, эрхэ сүлөөтэй болобо. Буряад арадай өөрын автономитой боложо эхилһэнһээ хойшо буряад хэлэн дээрэ анха түрүүшынхеэ газетэ гарадаг болоо һэн. «Шэнэ байдал» гэжэ нэрэтэй тэрэ газетэ манай «Буряад үнэнэй» уг эхиниинь болоно.

Буряад хэлэн дээрэ гарадаг газетэ манай арадай политическэ, ажахын болон соёлой ажабайдалда онсо ехэ үүргэ дүүргэһэн. Тэрэ хадаа үргэн олониитые Коммунис партиин, Совет засагай онсо шухала хуули, заабаринуудтай, уласхоорондын, гүрэн доторой ажабайдалтай танилсуулдаг, Буряад республикын ажалшадай үмэнэ табигдадаг политическэ, ажахын болон бусад зорилгонуудые үргэнөөр нэбтэрүүлдэг байһан юм.

Республикын тогтоһоной эгээл түрүүшын жэлнүүдтэ буряад хэлэн дээрэ гарадаг газетын үүргэ мүнөө үетэй жэшэбэл үлүү ехэ байгаа юм гээ һаа, алдуу болохогүй гэжэ тооломоор. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ буряад улад зоной ехэнхи хубинь ород хэлэ мэдэдэггүй гү, али тон муугаар мэдэдэг байһан тула тэдэнэр имагтал түрэл хэлэн дээрэ тунхаглагдадаг газетэһээ хамаг бүхы мэдээсэл абадаг байгаа ошуу. Тэрэ үедэ газетэһээ ондоо бэшэ һонинийе соносходог хэрэгсэлнүүд — радио, телевидени гэхэ мэтэ үшөө бии болоодүй һэн. Иимэһээ тэрэ үедэ «Буряад үнэн» газетэ буряадай республикын бүхы тосхонууд, айл бүхэндэ тарааргдадаг ехэ һайн заншалтай бэлэй.

Манай түрэл газетын анха бии болоһонһоо хойшо мүнөө болотор гараһан номернуудые иража хараа һаамнай, Совет Буряадай баатарлиг түүхые эли тодоор шэнжэлэн шудалхабди. «Үнэнэймнай» нюурнуудһаа индустриализаци, коллективизациин үеын ангиин тэмсэлэй, Эсэгэ Ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүлэтэ үдэрнүүдэй, хүгжэлтэ түгэс социализм байгуулгын гайхамшагта хэрэгүүдэй бодото амисхал һэргэлэн мэтээр үзэгдэхэ.

«Буряад үнэн» газетэмнай өөрынгөө алдарта жаран жэлые хүсэн түгэсөөр тэмдэглэжэ байна. Газетымнай шэнжэ шарай жэл ерэхэ тудам һайжарна, мэргэжэлынь дээшэлнэ. Олон мянган уншагшадаа газетэмнай уласхоорондын, орон доторой байдалтай, республикын, хото, тосхонуудта боложо байһан шэнэ һонинтой танилсуулна. «Үнэмнай» урдынхидаал адляар партиингаа областной комитедэй хурса зэбсэгынь байһаар, партиингаа хорин зургаадахи съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула тэмсэлдэ Буряад оронойнгоо ажалшадые зоригжуулна. Түрэл газетынгээ алдарта ойе тэмдэглэжэ байха үедэнь тэрээндээ улам саашадаа онсо ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсөөд, зарим нэгэ дуредхалнуудые хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Газетынгээ хуудаһануд дээрэ саашадаа Буряад оронойнгоо үни холын түүхэ тухай, мүнөө үеын хүнүүдэй баатарлиг хэрэгүүд тухай һонирхомоор материалнуудые толилжо байгыт. Гадна буряад арадай соёл культура, хэлэ, бэшэг, ажаһуудал, заншалнууд гэхэ мэтэ тухай ходо-ходо бэшэдэг болыт. Буряад республикын саашадаа хүгжэхэ талаар түсэб хараануудтай танилсажа байгаа һаа, һонирхолтой һэн.

Б. БАТУЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор,
профессор.

КУКЛЫН ТЕАТРАЙ ЗҮЖЭГ

Минскдэ эмхидхэгдэһэн «Куклын театрай эдир артист» гэһэн клуб мэргэжэлтэ театрай сценэ дээрэ зүжэг табиха эрхэтэй болонхой. БССР-эй гүрэнэй куклын театрай сценэ дээрэ эдир артистнууд «Репка» гэжэ зүжэг табиба.

Энэ зүжэгые үхибүүд өөһэдөө бэлдэһэн байна. Мүн лэ өөһэдөө сценариинь зохёогоо, куклануудые уралан бүтээгээ, гоёлто шэмэглэлыень зураа. Эдиршүүлэй түс клубые эмхидхэлгэдэ театрай мэргэжэлтэй артистнууд ехэ туһа хүргөө.

Буряад хэблэлэй 60 жэлэй ойдо

САГАЙ ДУНДУУР ШАМТАЯАБДИ

Үглөө бүри хүлеэн угтадаг «Буряад үнэн» газетэмнай мүнөө 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэеэ байна. Сагай дундуур бидэнтэеэ Ерээдүйн гэрэл тээшэ шуумайн ябаһан Шэмдээ — зүрхэнэй халуун баяр-амаршалга!

Энэ жаран жэлэй турша соо «Буряад үнэн» газетэмнай хүндэ хүшэршье һаа, һайхан зам гаталаа. Һанаад үзэхэдэ, Эсэгэ Ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хэблэлэймнай энэ орган гол шухала үүргэеэ дүүргэхэһээ гадна фронт тыл хоёрой хоорондо бата бэхи холбооень боложо үгэһэн халуухан аминиинь байһан гээ һаа, намайе дэмжэхэ уншагшад олон лэ байха. Фронтовигуудаймнай тулалдаанайнгаа замхаан соо забһар оложо бэшэһэн бэшэгүүд, шүлэгүүд, дуунууд «Буряад үнэнэй» хуудаһануд дээгүүр толилогдожо, тиихэ үедэ үсөөхэнөөр хэлэһэншье һаань, хүбүүдэйнгээ эльгээһэн үнэтэ үгэнүүдые уншахадаа, зосоомнай нара гараһан шэнги болодог байгаа. Иимэ бэшэгшэдэй нэгэн Жанабадараев Ампил гэжэ сэрэгшэ «Буряад үнэн» газетынгээ эдэбхитэй бэшэгшэдэй нэгэн һэн. Энэ хүмнай Шэтын областиин Угдаан нютагта түрэһэн, 1930 оной үеэр Хёлго-Хуасай аймагай гүйсэдхэхы комитедэй түрүүлэгшээр худэлһэн, гоё-гоё дуунуудые өөрөө зохёогоод, залуушуулай анхаралда табижархихадань, тэдэнь радиогоорш дамжуулһанһаа үлүү түргэнөөр тарашадаг байгаа. «Арбан сомоной комсомолшуудай аяар Эргэнын суглаан лэ...», «Ябалан дабаа дабаха зуурам ялархаа болёо юртэмсэ...» г.м.

Иимэл хүнүүд «Буряад үнэн» газетэдээ үнэн сэхэ, эдэбхитэй бэшэгшэдынь байгаа юм. Гэбэшье мүнөө үедэ иимэ эдэбхитэд ажалайнгаа далайсын зэргээр хэды олон болоо гээшэб. Ампил Жанабадараев наһан соогоо уншаһан газетэеэ мүнөөшье хүлеэн угтажа абаад, эхин хуудаһанһаань һүүл хүрэтэрнь ханалгатайгаар уншадаг зангаараа байһан байха. Энэ ушар ехэл һайшаалтай гээшэ ааб даа. Совет хэблэлэймнай батажаһанай тэмдэг ха юм. 20—30-аад онуудай үеэр зарим холын нютагуудта хүрэжэ ошоһон «Үзэглэлшье» үгы байжа болоо. Тиимэһээ һураха дуратанай, ехэ наһатанай «Буряад-Монголой үнэн» газетые уншажа, хара хубияа хааха «эрдэмтэй» болоһон ушар гайхалтай бэшэ. Энэмнай баһа түүхын нэгэ гэрэлтэ хуудаһан болохо. Хамтын ажалай тогтохо үеэр ангиин тэмсэл хурсадажа, социалис байдалдамнай харша үлэгдэлнүүдые усадхаха хэмжээ ябуулгеда мүн лэ энэ газетэ политическэ тон ехэ худэлмэри ябуулжа, партиингаа үнэн сэхэ туһалагша болоо һэн гэжэ тэмдэглэлтэй.

Энэ худэлмэреэ тон ехэ һонирхолтойгоор ябуулдаг дээрэһээнь Алсагар Мархай, Далюу Рабдан, Данхар Галдан, Мархайн аша Тархай гэхэ мэтын хурса хэлэтэн, хурдан гүүрһатан түрэл газетымнай мартагдашагүй элитэ образууд болбжо, алтан дансада ороһониинь баһал түүхэ.

Гэхын хажуугаар, мүнөө ажабайдалаймнай алишье һалаа һалбаридаа хүгжэһэн, томожоһон, бүхэжэһэн дүрэ шарайгаа үзүүлжэ, амжалтануудые улам ехээр туйлажа, ажалай жаргалда хүрэжэ ерэһэн дүнгөө согсолходоо, һайнһаа һайнииень абалсан, болбосон байдалай бодотые амсан ябанабди гэжэ һанахада урматай.

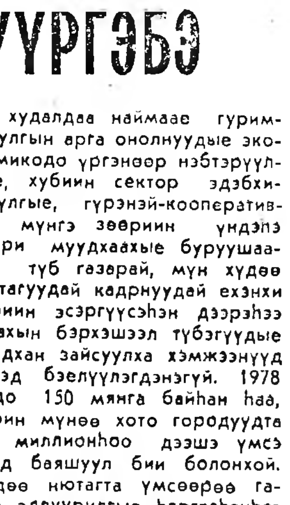
Хэрбээ өөһэд тухайгаа, уран зохёолшод тухай хэлэхэ болоо һаа, эндэ бултанай һанал нэгэн лэ байха. «Энэ манай тоонто, эндэһээл зохёолой зүргэдэ орожо, саашаа алхалаабди».

Үнэхөөрөө «Буряад үнэн» газетэ манай уран зохёолой хуби заяанда, эсэгэмнай шэнги, түрүүшымнай мүрһөө эхилээд, буурал болоторнай, анхаралаа хандуулжал байдаг гээшэ. Анха түрүүшымни шүлэгтэ түрэл газетэмнай һайхан хуби заяа үршөөгөө һэн.

Иимэ һайхан үгые наһан соогоо марталтай аал?

Ц-Д. ДОНДОКОВА,
Буряадай АССР-эй
арадай поэт.

ЭХИНЬЭЭНЬ...

Үгытэй айлай үхибүүн, багаһаа баяшуулай барлаг ябаһан намдал хүндэ урдань эрдэм номдо һураха яашье аргагүй һааб даа. Имагтал ябаган багшанарта үзэг заалгажа, ябан ошон монголоор уншадаг, бэшэдэг болоо бэлэйб.

1920-ёод оной эхеэр манай Хэжэнгэ нютагта ангиин тэмсэл үшөөл һулараагүй, эндэ тэндэ Совет засаг тогтоогдожо, түрүүшын сомоной зүблэл бии болгогдожо байгаа. Тиихэдэ би большевигүүдэй тала барижа эхилһээр үнинэй, нютагай зоной дунда ойлгуулаламжын, эмхидхэлэй худэлмэри ябуулдаг һэм. Эгээл тэрэ үедэ «Шэнэ байдал» гэжэ хуушан монголоор бэшэгдэһэн барлагдамал газетэ гарадаг болоһон юм. Тэрэнние түрүүшынь номерһоо эхилэн уншаһан хүм. Удаань «Буряад-Монголой үнэн» газетэ гээд хэблэгдэдэг болоо.

Нютагтаа түрүүшын сомоной Соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаад байхадаа, удаань уншалгын байшангые даагшаар, культармецээр худэлхэдөө, энэ газетые ходо абаад ябахаш. Зоной дунда ойлгуулламжын худэлмэри ябуулха, хүнүүдтэ үзэгбэшэг заахадаа, лама бөөнэр, баяшуулай аяг аашые элишэлэн харуулхадаа, тэрэнние хэрэглэхэш. Тэдэ жэлнүүдтэ газетын материалнуудай хахадынь шахуу шүүмжэлхы удхатай, ехэ хурсаар бэшэгдэһэн байгша бэлэй.

Юрэдөө, хаанашье, ямаршье ажал хэхэдээ «Буряад үнэн» газетые ходол уншажа, аргатайдаа өөрөө бага, ехэшье һаань, статья бэшэжэ редакцида эльгээдэг байгааб. Мүнөөшье энэ газетые нэгэ үдэр алгадгүй абажа уншадагби. Тиигэжэ эгээл жаран жэл соо энэ газетые уншажа байнаб.

Буряадай хэблэлэй 60 жэлэй ойн болохоёо байхада, худөө ажахын хүгжэлтэ, хүнүүдэй соёл болбосорол тухай саашадаашье үргэнөөр бэшэжэ байгыт, илангаяа архиншад, хойрогшуулые, хамтын зөөридэ эзэн бусаар хандагшадые (?) шангаар шүүмжэлыт гэжэ захиха хүсэл түрэнэ.

Ш. ЦЫБАНОВ,
1925 онһоо коммунист,
тусхайта пенсионер.

Хилын саанаһаа — ТАСС АПН

ВСНП-гэй СЕССИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай дүрбэдэхи сесси Пекиндэ худэлмэреэ дүүргэбэ. Тэрэ КНР-эй экономикын ямар байдалтай байһые зүбшэн хэлсээд, хэдэн хуулинуудые, тэрэ тоодо Хитадта худэлдэг гадаадын корпорацинуудта налог ашаха тухай, ажахын хэлсээнүүд тухай ба бусад хуулинуудые баталан абаа.

КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьер Чжао Цзыян правительствын худэлмэри тухай элидхэл хэхэдээ, арадай ажахы «тогтууритай хүгжэлтын замда гаража эхилээ», энэ жэлдэ промышленность болон худөө ажахын бүхы продукциин хэмжээн, 1980 онойхитой жэшэбэл, 3 шахуу процентээр ургаа, ороohото ургамалнуудые хуряалга үндэр баян ургасатай 1979 оной хэмжээндэ дүтэлөө гэжэ мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта Хитадай экономикодо нилээд ехэ бэрхэшээл түбэгүүд ушаржа байна, «арадай ажахыда тохёолдоһон доройтон уналга үшөөл гүйсэд зайсуулагдаагүй», хүндэ промышленностиин һалбаринуудай үйлэдбэриин хэмжээн жэл соо 5 процентээр хороо, экономикодо гүрэнэй капитальна һомололгонууд нилээд доошолоо. Имагтал энэ жэлэй түрүүшын хахадта 1500 гаран томо ехэ ба дундуур хэмжээнэй барилга зогсоогдоһон гэхэ гү, али хойшолуулагдаһан байха юм. Гүрэнэй бюджедэй дутагдал 2,72 миллиард юань болохоор багсаамжалагдана. Гүрэнэй бюджедые тогтууритай жэгдэ болгохын тула «нилээд ехэ саг хэрэгтэй» гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Худэлмэригүйшүүлые, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые, саарһан мүнгэнэй үнын уналгые усадхан зайсуулха асуудалнууд урдынхидал мэтэ хүндэ хүшэр байһаар. Промышленна эд бараан ба эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, хитад зоной эдеэ хоолой гол зүйлнүүдэй нэгэниинь болохо овощой, мүн шубуунай мяханай, үндэгэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые зайсуулхын тула «нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые» абаха уряатайгаар ВСНП-гэй бүлэг депутадууд правительствада хандаба. «Иимэ байдал хүн зоной дурыень гутаана», — гэжэ уряа дотор хэлэгдэнэ.

Мүнгэн һангай, материальна хэрэгсэлнүүдэй, түүхэй эд болон электрын элшэ хүсэнэй ехээр дуталдаһанһаа, хүтэлбэрилгын гурим журамай хазагайруулагдаһанһаа, экономикын жэгдэ бэшээр хүгжөөгдэһэнһөө уламжалан, 1979—1981 онуудта арадай ажахые «гуримшуулан һайжаруулха» гэһэн түрүүлэн хараалагдаһан шэглэл наада захань табан жэл соо үргэлжэлхэ гээшэ аабза гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд мэдэрхэ баатай болобо.

Пекин баруунай оронуудтай харилсаа холбоо тогтоохо политикаа бэелүүлжэ үргэлжэлүүлэн, гансал баруунай оронуудһаа техникэ болон технологи абаха бэшэ, харин капиталис оронуудай, экономико хүтэлбэрилгын арга онолые халан абаха юм гэжэ сесси дээрэ тэмдэглэгдээ. «Тусхай экономическа нютагууд» гэжэ нэрлэгдэдэг газарнуудта хоёр талын гү, али гансал гадаадын капиталис оронуудай мүнгэ зөөреэр предприятинуудые барюулха хүнгэлэлтэтэй хэлсээнүүдые баруунай бизнесменүүдтэй баталха эрхэ Хитадай правительство урдуурхи Фуцзянь, Гуандун провинцинуудай нютагай засагаархидта олгобо. Гадаадын капиталистнууд өөһэдынгөө дура зоргоор худэлмэришэд болон алба хаагшадые ажалда абаха, ажалһаань гаргаха, салин хүлһэнэйнь хэмжээе тогтооходоо доогоор хэлэбэл, Хитадай ямаргүй худэлмэриин хүсэ хэлэжэ, шадаха зэргээрээ туйлай ехэ олзо, оршо олохо эрхэтэй байна.

Гадаадын предприятинуудһаа олзын налог абаха тухай сессиин батлаһан хуули баруунай кампанинуудта хүгжэнги ба хүгжэжэ байгаа олон оронуудайхида орходоо бага налог ашахаар хараална.

Тусхайлбал, дэлгүүр дээрэхи худалдаа наймаае гуримшуулгын арга онолнуудые экономикодо үргэнөөр нэбтэрүүлгые, хубиин сектор эдэбхижүүлгые, гүрэнэй-кооперативна мүнгэ зөөриин үндэһэ һуури муудхаахые буруушаадаг түб газарай, мүн худөө нютагуудай кадрнуудай ехэнхи хубиин эсэргүүсэһэн дээрэһээ ажахын бэрхэшээл түбэгүүдые усадхан зайсуулха хэмжээнүүд хүсэд бэелүүлэгдэнэгүй. 1978 ондо 150 мянга байһан һаа, харин мүнөө хото городуудта 1,2 миллионһоо дээшэ үмсэ эзэд баяшуул бии болонхой. Худөө нютагта үмсөөрөө газар эдлүүрилгые һэргээһэнһээ уламжалан, хара амяа хараха ябадал, теряашадай адли бэшэ байдал ургажа байнхай.

Эмхидхэлэй ба политическэ асуудалнуудаар, тусхайлбал, КНР-эй түрүүлэгшын тушаалые һэргээхэ, энэ тушаалда кандидатуранuудые дэбжүүлхэ асуудалаар хүтэлбэрилэгшэд мэдээсэлнүүдтэ үндэһэлэн бэшэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Гонконгын «Минбао» газетэ Дэн Сяопинай хэһэн мэдүүлгые дурдана: «Мүнөө үедэ парти доторхи зарим ажал ябуулагшад Хуа Гофэнийе дэмжэн, тэмсэнэ, Ху Яобан болон намайе тушаалһаа буулгахые һэдэнэ. Эдэ ябуулганууды анхарангүй байхын аргагүй. Эдэ бүгэдэнһөө мүнөөнэй тэмсэл улам орёо болоно». Урда тээнь энэ сесси дээрэ баталан абахаар хараалагдаашье һаань, ороной экономическа хүгжэлтын харгы замууд ба онол арганууд тухай асуудалнуудай хемороо зөришэлдөөтэй байһан дээрэһээ сесси зургаадахи табан жэлэй (1981—1985 онууд) түсэбые хаража үзэбэгүи. Үнгэрхэдөө 1982 оной арадай ажахын түсэб болон бюджет зүбшэн хэлсэгдээгүй. Имагтал мүнөө, жэлэй һүүлдэ сесси 1981 оной түсэб болон бюджедые хаража үзөө. КНР-эй шэнэ конституци баталан абалгые хойшолуулхаар шиидхэгдэбэ. Энэ сесси дээрэ баталан абахын тула КНР-эй шэнэ Үндэһэн Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ табихыень даалгагдаһан мүнөөнэй конституциие хаража үзэхэ тусхай комисси 1980 ондо болопон ВСНП-гэй сесси дээрэ байгуулагдаа һэн. Конституциие шэнээр хаража үзэлгэ «орёо асуудал мүн», «гүрэн түрэмнай мүнөө хүтэлбэрилгын гуримые хубилгажа байна, тиимэһээ олохон шухала асуудалнууд үшөөл шиидхэгдээгүй» гэжэ шалтагаан болгобо.

Гадаадын политикын асуудалнуудай сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаагүйшье һаань, Советскэ Союзда зүрюу харша мэдүүлгэнүүд хэгдэбэ.

Орон доторхи экономическа ба политическэ байдалай тогтууригүй байһые сессиин дүнгүүд гэршэлэн харуулна.

(ТАСС).

...бин гаран жэлэй турша... бүри үглөөнэй улаан ...аар Испаниин заахан ...дто ажаһуугшадта Джо... Лопес һү асаржа үгэ... Тэрэ эжыдээл адли тол... дээрээ, гарнуудтаа хүндэ ...нуудые үргэжэ ябадаг. ...городто ажаһуудаг на... шуулшье, залуушуулшье Лопесые хүндэлдэг, ажа... далдамнай онсо шэнжэ ...ар оруулна гэжэ тооло...

ЭФЭ—ТАСС-ай фото.

США-гай БА ИЗРАИЛИИН ТҮСЭБҮҮД БУРУУШААГДАА

НЬЮ-ЙОРК. Палестинын арадай хуби заяае, тэдээнгүйгөөр, өөһэдын дура зоргоор тодорхойлхо гэһэн, Вашингтоной, Тель-Авивай ба Каирай хоорондын Кэмп-Дэвидтэхи үгэсэлгэдэл адляар асуудалые шиидхэхэ гурим энэ арадта баадхаха гэһэн США-гай ба тэрэнэй туһамаршань бологшо Израилиин түсэбүүдые ООН-ой Генеральна Ассамблей буруушааба.

ООН-ой Генеральна Ассамблей Палестинэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр хэдэн шиидхэбэри баталан абаһан байна. Уласхоорондын нэгэдэл «Палестинын арадай эрхэнүүдые бүдүүлигээр хаһаһан бүхы хэлсээнүүд ба сепаратна договорнуудые эрид шууд буруушаана» гэжэ тэдэ шиидхэбэринүүдэйнь нэгэн дотор хэлэгдэнэ.

«Палестинын арадай ерээдүйн байдалда, тэрэнэй хуулита эрхэнүүдтэ хамаатай ямаршье ябуулга гү, али хөөрэлдөө Палестиные сүлөөрүүлхэ эмхиин адли хабаадалгагүйгөөр нэгэшье гүрэн хэхэ эрхэгүй» гэжэ Нэгэдэмэл нацинууд мэдүүлнэ. Тиимэ хэлсээнүүдые үнэнтэ бэшэ гэжэ ООН тоолоно. Араб оронуудай лигиин зүгһөө ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг адаглагша К. Максудай мэдүүлһэнэй ёһоор, Кэмп-Дэвидтэхи хэлсээн хадаа эзэмдэгдэһэн нютагуудтахи мүрдэлгэ хюдалгаяа Тель-Авивай улам дэбэргэхэ халха болоно.

Дүтын Зүүн зүгтэ бүрин түгэс, тааруу ба бата бэхи эб найрамдал туйлаха шухала. Палестинынхидта эрхэ сүлөө олгонгүйгөөр тиимэ эб найрамдал хангажа шадагдахагүй гэжэ Ассамблей тусхайлан тэмдэглэнэ. Эдэнэй бэсэ дааһан байдал, өөһэдын бүрин сүлөөтэ гүрэн тогтоохо эрхэтэйе лаблан батална.

1967 ондо эзэмдэһэн бүхы газарнуудһаа, тэрэ тоодо Иерусалимһаа, Израилиин хүсэд бүрин, үгэ дуугүйгөөр гаража ошохо эрилтэ Ассамблейн шиидхэбэри дотор табигдана.

Палестинэ тухай асуудалаар уласхоорондын конференци 1984 онһоо хожом бэшэ ООН-ой хиналта доро зарлаха гэһэн шиидхэбэри Генеральна Ассамблей баталан абаа.

Ассамблейн сесси [illegible] Палестинын асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедэ Холбоото Штадууд эрид шангаар шүүмжэлэгдээ. Юундэб гэхэдэ, США хадаа Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин зээрхэг түримхэйшүүлэй туһамаршын, хабаадагшын үүргэ дүүргэнэ бшуу.

Палестинэ тухай асуудалаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн гаргаһан бүхы шиидхэбэринүүдые США Израиль хоёр лэ буруушаажа дуугаа үгэһэн байна.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУХАЙ

ВАРШАВА. ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани В. Ярузельскиин хүтэлбэри доро эндэ зарлагдаад, сэрэгэй байдалай тогтоогдоһонтой дашарамдуулан, орон доторхи оршон байдалые сэгнэбэ. Министрнүүдэй Совет правительствын худэлмэриин гол ёһонуудые, мүнөөнэй оршон байдалтай холбоотой хойшолуулашагүй зорилгонуудые тодорхойлоо.

Гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци ПНР-эй МИД-тэ үнгэргэгдэжэ, правительствын түлөөлэгшэ тэндэ нигэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Социалис байгуулалтые унагааха бодото аюулай контрреволюциин хүсэнүүдэй зүгһөө ушаруулагдаһантай дашарамдуулан, сэрэгэй байдал тогтоогдоо. Социализмда харша хүсэнүүд саг зуурын правительство тогтоохо ба засагые эзэмдэхын тула бүгэдэ ниитын забастовко хэрэглэхэ һанаашалгатай байгаа. Правительствын түлөөлэгшэ мүнөөнэй оршон байдалые тайлбарилан элирхэйлхэдээ, орон дотор амгалан түбшэн, «һүүлэй үдэрнүүдэй байдалтай жэшэхээр бэшэ» байна гэжэ мэдүүлбэ. Бүхы республика дотор комендантын час тогтоогдоо.

Арад зондо хандаһан В. Ярузельскиин хандалгые, тэрэнэй дурадхаһан хэмжээнүүдые ороноо хосоролгоһоо абарха, хуули заршам ба гурим журам, түбшэн байдал һэргээхэ, гүрэнэй болон партиин һаадгүйгөөр худэлмэрилхэ арга боломжонуудые хангаха гансахан шухала ябуулга болоно гээд, ороной хүн зоной тон олонхинь һайшаан угтаа гэжэ олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд мэдээсэнэ.

«Трибуна люду» газетын онсо яаралтайгаар гаргагдаһан номерто нигэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ: Гүрэнэй засагууд ба зэбсэгтэ хүсэнүүд орондо, гүрэнэй байгуулалтын үндэһэ һуурида тохёолдоһон имагта ехэ аюулые, социализмын дайсадай сэхэ соносхоһон, хэрээгы зэбүүн хюдалдаата хёмороо зайсуулхын тула сэрэгэй байдал тогтоожо, өөһэдынгөө уялга гүйсэдхөө. ПОРП-ын гэшүүн бүхэнэй баримталдаг хараа бодол мүнөөнэй оршон байдалда түбшэн байдал ба олониитын гурим хангахаар нүхэсэл болохо ёһотой байна. Промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай ба һургуулинуудай партийна эхин организацинуудай худэлмэри болон нүлөөнһөө ажалша коллективүүдтэхи, студентнэрэй, һурагшадай дундахи оршон байдал, тэдэнэй аюулгүй байлгын мэдэрэл, саашанхи хэрэгүүдтэ этигэхэ ябадал дулдыдаха болоно гэжэ «Трибуна люду» бэшэнэ.

Ороной обороной комитет түмэр замай ба городууд хоорондын транспортые, шахтануудые, электростанцинуудые, металлургическэ болон химическэ предприятинуудые, почтонуудые, телеграф болон телефониие, радио-дамжуулгын ба телевизионно станцинуудые, портнуудые, түймэр сарадаг бригадануудые сэрэгэй байдалда оруулха тогтоол баталан гаргаа. Эдэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэд сэрэгэй албанда татагдаа гэжэ тоологдоно.

Орон соогуур гадаадын дипломадуудай, эндэ байдаг гадаадын корреспондентнүүдэй ябалга хизаарлагдаа.

Ороной аэропортнууд харуултай байжа үргэлжэлһөөр, хилын тамуужанай хиналта шангадхагданхай. Польшодохи оршон байдал бүхы дээрээ түбшэн байһаар. Контрреволюциин һанаашалгануудта эсэргүүсэн эрид шууд жагсагша зэбсэгтэ хүсэнүүд арадай засагта Польшын конституционно үндэһэн гурим заршамуудые хамгаална, тон һэримжэтэй хёрхо байжа үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ҺАНААН ТЭГШЭ

Орден, медальнуудые энгэрээрээ дүүрэн зүүһэн, номгон зөөлэн харасатай, нарин, үндэршэг бэетэй, жара гаража ябаһан, Новоселенгинск тосхондо ажаһуудаг Намжил Очирович Эрдынеевтэй урдын танил тала хадаа үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэдэг хүмди. Тиихэдээ Эсэгэ оронoo хамгаалха Агууехэ дайнда ябаһан тухайнь юундэшьеб ехэ һурадаггүй байгааб. Харин һаяхана нүхэртэеэ уулзахадаа, энээн тухай бүхэли үдэшэндөө хөөрэлдэбэ гээшэбди. Тэрэмнии ниислэл Москва хото хамгаалалсаһан, тэндэһээ фашис нохосуудые намнаха шанга дайн байлдаанда хабаадаһан байшоо.

...1942 оной февраль һарада Москва хотоһоо баруулжаа зуугаад модоной газарта байһан фашистнуудтай тулалдахаяа 83-дахи гвардейскэ дивизиин бүридэлдэ байһан 187-дохи артиллериин гвардейскэ полк табигдаа. Нишэ ерэһэн тухайгаа Намжил Очирович һанаандаа оруулна.

— Москваһаа гараад ябахадамнай харгын хоёр захаар тэһэ буудуулшаһан танкнууд, үхэр буунууд, автомобильнууд обоо хүбоо харлажа, элсэр харагдаа һэн. Хүр саһанда тархяараа шаагдашаһан фрицүүдэй нюсэгэн хүлнүүд, үнэһэн тоборог болошоһон гэрнүүдэй нээшэнүүд эндэ тэндэ ёдойлдожо байгаа бэлэй. Одоо эдэнние харахада доссо заригад гээ һэн ааб даа.

Уданшьегүй, мартын эхеэр манай сэрэгшэд добтолго хэжэ ороо. Сухиничи хото, хэдэн олон һуурин, тосхонууд сүлөөлэгдөө. Тэрэ үедэ үхэр буунуудаа морёор шэрэдэг байгаа. Намжил Очирович хүдөөдэ үдэһэн, ветеринарна мэргэжэлтэй байһан хадаа моридоо һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа ябаад, үхэр буугаа шэрэжэл мэдээ.

— 1943 оной хабар моридоо эдеэлүүлжэ байтарни, гурбахан метр хажуудамни дайсанай үхэр буугай һомон унажа, тэһэршоо бэлэй. Юрэдоо аза боложол, амиды, шархаташьегүй үлэһэн хүм, — гэжэ нүхэрни хэлээд, дуугай болошобо.

Эгээшье тиимэ минии һалаагүй ааб даа. Бүглэртэрөө сохюулһанаа һанана ёһотой.

Жэлһээ үлүү дайлалдаад байхадань, моридойнь орондо автомобиль үгтөө. Дайнай урда жэлнүүдтэ колхозойнгоо полуторка жолоододог байһан хадаа ехэ баярлажа, үхэр буугаа автомобиляар шэрэжэ ороо. Буугайнгаа һомонуудые кузов дээрээ ашаад, хойноо үхэр буугаа шэрээд гүйлгэдэг болобо.

— «Шэн габьяагай түлөө» медальда хүртэһэн байгаат. Юунэй түлөө үгтөө һэм, — гэжэ асуубаб.

— Нэгэ хүдөө һууринние дайсадһаа сүлөөлхэ үедэ манай батарейн командир алуулшоо һэн. Связисттаяа хоюулан кузоваараа дүүрэн һомо тээнхэй нэгэ добо дээрэ гарахадамнай, урдамни хэдэн фриц харагдаа. «Хендэ хоог» гэжэ хашхархадамни долоошниинь гараа үргөө һэн. Эдэнэрэй буу зэбсэгые абажа, тушаагаа һэмди. Баһа «Славный» гэжэ түмэр замай станци сүлөөлхэ байлдаанда дайсадтай хам тулалдаха ушар тохёолдоһон юм. Пушкаяа станци шадар тодхоод, немецүүдэй урдаһаа сэхэ буудажа ороо һэмди. Энээнэй һүүлээр намда медаль барюулагдаа һэн, — гэжэ харюусаба.

Дайнай, ажалай ветеранай энгэртэ Улаан Одоной орден яларна. Энэ ордендо хүртэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

...1944 ондо Зүүн Пруссиие фашистнуудһаа сүлөөлхэ шанга тулалдаан боложо байгаа. Бидэшье хоёр жэлэй туршада дайлалдажа байхадаа яһала юумэ ойлгохо болоһон, зүрхэтэйгөөр оролсодог һэн аабзабди даа. Нэгэтэ ойн захада ерээд, пушкаяа тодхожо байтарнай бидэнэрые буудажа ороо. Ой соо дайсад хоргодоод байгаа бшуу. Пушкаяа түргэн шагтагалжа, һомонуудаа хуу тээжэ, фашистнуудай һабарһаа мултаржа гараһан хүмди. Тиихэдэ манай командирнууд ехээр магтаһан юм, — гэбэ.

1943 он Намжил Очировичта мартагдашагүй. Энэ жэлэй хабар тусхай курсада һуралсажа, ахалагша сержант зэргэтэй, политругай орлогшо болоо. Зуниинь Коммунис партиин гэшүүндэ абтаһан байна. Энэл жэлдэ «Гвардеец» гэһэн тэмдэг солдадта барюулагдаа һэн.

Хойто жэлынь Прибалтика сүлөөлэлсэжэ ябахадаа, Пилау хото шадар хүлөө шархатажа, Вильнюс хотын госпитальдо хоёр һара ша хуу хэбтэжэ гараа.

— 11-дэхи гвардейскэ армиин зэргэдэ дайлалдажа, Кенигсберг хотые сүлөөлэлсөөд, 1945 оной апрелиин 8-да дайнаа дүүргээ һэм, — гэжэ нүхэрни баяртайгаар мэдүүлээ.

ДАЙНАЙ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо олон арбаад жэл үнгэрөөшье һаа, хамта дайлалдаһан нүхэд бэе бэеэ мартадаггүй, илалтын үдэрөөр, һайндэрөөр амаршалсажа байдаг заншалтай.

— Мүнөө жэлэй илалтын үдэртэ Москва шадархи Калужска областиин Думиничи хото шадар дайлалдаһан 83-дахи гвардейскэ дивизиин сэрэгшэд тэндэ суглараһан байнабди, — гээд Намжил Очирович хөөрэжэ оробо. — Энэ хотые 1942 ондо сүлөөлһэн хүмди. Энэ уулзалгада манай республикаһаа 8 хүн ошожо ерээбди. Манай 83-дахи дивизиин политотделэй начальник ябаһан, намда партиина билет барюулһан гвардиин полковник Николай Васильевич Кутинтай уулзажа, ехэ баярлаабди. Мүнөө саб сагаан толгойтой болошонхой, яһала хүнгэн сарюун ябана, — гээд һаяхан эльгээһэн амаршалгынь бэшэг харуулба. — Мүнөө Гомель хотодо ажаһууна.

«Хани халуун, ехэ дура сэдьхэлһээ гүнзэгы ехээр хүндэлжэ, Агууехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойн баяраар амаршалнаб. Тандаа, гэр бүлэдэтнай элүүр энхые, зол жаргал хүсэнэб, хододоо, хаанашье ябахадаа, һанаа сэдьхэлтнай тэгшэ һайн байг. Н. Кутин» — гэжэ өөрынгөө гараар аржытар бэшээтэй байба.

Энэ жэлэй уулзалгада хабаадахадаа абхуулһан фотозурагуудаа харуулаа. Тэндэхи дунда һургуулида, шэрэм шудхалгын заводто болоһон уулзалганууд тухайгаа, дайлалдаһан газараараа ябажа хараһан тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

— Думиничи хото сүлөөлхэдэмнай бүтэн үлэһэн гэрнүүдые хурга даран тоолохоор үсөөн байһан юм. Мүнөө ямар һайхан [illegible] лошооб даа. Мүн Брянь хото ошожо хараад [illegible] дөө эндэ дайн болоо юм гэжэ мэдэхээр бэшэ, айхабтар ехэ барилга хэгдэһэн, мүнөөшье хэгдэжэ байна, — гэжэ ехэл баяртайгаар хэлээд, нэгэ бага зогсон татаад, ниигэжэ нэмэбэ. — Дайнда хабаадагшад үсөөржэл байнабди даа. Энэ һүүлэй уулзалгада ерэһэн манай нэгэ нүхэр тэндэ наһа барашоо. Бидэнэр энэ нүхэрөө солдат ёһоор хүдөөлүүлхэ баатай болообди. Городой зон олоороо хабаадаа. — гэбэ.

Энэ тэдыгээр. Тон богонёор Намжил Очировичай дайшалхы зам харуулба гээшэб. Тээд дайгаа дүүргээд, түрэл Хонинной нуга, Сэлэнгэ нютагтаа ерэжэ, гушан гаран жэлэй туршада амжалтатай һайнаар ажаллаһыень дурдангүй гарахаар бэшэ ааб даа.

Бүхы юумэндэ нарин нягта, журамтай, номгон даруу, үлүү үгэгүй энэ нүхэрнай олон жэлдэ түрэл колхоздоо партиина организациин секретаряар, колхозой түрүүлэгшын орлогшоор, хэлхеэ холбооной отделениин начальнигаар, партиин райкомой пропагандистаар, районой эд хэрэглэгшэдэй союзай складые даагшаар хүдэлһэн байна. Тиихэдээ олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, агитатор, элидхэгшэ, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшөөр ходо томилогдожо байгаа.

Эдэ жэлнүүдтэ хани нүхэр Анна Санжановнатаяа хоюулан гурбан хүбүүтэй, гурбан басагатай боложо, бултыень һургажа, «хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргөөд», мүнөө дүрбэн аша, зээ хүбүүдтэй, дүрбэн аша, зээ басагадтай, одоол «дүрбэн тээгээ дүлэтэй, найман тээгээ наратай», һанаа сэдьхэл тэгшэ, золтой жаргалтай ажаһуудаг. Баабай эмэгэй хоёр пенсидэ гараашье һаа, минии һуужа шададаггүй, бага зэргын ажал хэжэ ябаһан зандаа. Өөрөө автомашинада хорхойтой хүн хадаа хуушан «москвичтаа» һуунхай, хойшо урагшаа гүйлгэжэл ябадаг юм. Дайнай, ажалай ветеранай энгэртэ ялардаг орден, медальнуудайнь дээдэ талада «Шэн габьяата ажалай түлөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн медаль нэмэнхэй.

Коммунист, республикын тусхайта пенсионер, Эхэ оронойгоо ниислэл хото Москвае хамгаалалсаһан Намжил Очирович Эрдынеевтэ ута наһа наһалхыень, удаан жаргал эдлэхыень юрөөе.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Расул Гамзатовай шүлэгүүд ба дуунууд

МОСКВА. «Мелодия» гэжэ грампластинкануудай бүхэсоюзна фирмэ «Расул Гамзатов. Шүлэгүүд ба дуунууд» гэһэн альбом барлан гаргаба. Энэ Дагестанай арадай поэт, Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудай лауреат, Социалис Ажалай Герой Расул Гамзатовай ажаябуулгада зорюулагдаһан түрүүшын хүгжэмтэ хэблэл болоно.

Альбом соо хоёр пластинка бии. Нэгэн дээрэнь поэдэй шүлэгүүд бэшэгдэнхэй. Тэрэнние поэт өөрынгөө түрэл авар хэлэн дээрэ уншана.

Хоёрдохи пластинка дээрэнь радиогоор болон телевиденеэр дамжуулагдадаг дуунууд ба шүлэгүүдынь бэшэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Расул Гамзатов номууд дээрэ гараа табижа байна; «Мелодия» гэжэ грампластинкануудай бүхэсоюзна фирмын хүгжэмтэ продукци.

ТАСС-ай фотохронико.

УНШАГТЫ һОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

ХУБИЛАЙ ХААНАЙ ФЛОТ

Һүүлэй үедэ Нагасаки хото шадарай далайда загаһа барижа байһан япон загаһашадай губшуур сооһоо жэгтэй һонин зүйлнүүд: урданай монгол һэлмэ, аяга амһарта, бронзоор бүтээһэн Будда бурханай дүрсэ гэхэ мэтэ гарадаг болоо. Энээгээрнь эрдэмтэд һонирхоод, эндэхи уһанай оёорые гидролокатораар шэнжэлжэ эхилэнхэй.

Тиигэжэ эндэ Чингис хаанай үгэ залгамжалагша Хубилай хаан гэдэгэй уһан сэрэгэй флодой корабльнуудай шэнгэһэн газар олдоһон байна. 1281 ондо эгээл эндэ түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ далайн уһал аюул болоо юм. Японии дайлан абахаяа иишэ добтолон ороһон монголой тоо томшогүй олон сэрэгүүд хүлеэгдээгүй дайсанда дайрагдажа, хосороо бшуу. Айхабтар хүсэтэй һалхин (тайфун) гэнтэ бууһаад, монголой сэрэгшэдэй 72 онгосо үй бүтэн сохигдожо, уһанда шэнгэһэн түүхэтэй. Тэдэнэй үлэгдэлнүүд үнгэрһэн долоон зуун жэлэй туршада хоёр метр зузаан элһэ шабарта булагдашоо бшуу.

АМЕРИКЫЕ ҺЭТЭ ГҮЙЖЭ ГАРААД...

Атланта хотодо ажаһуудаг 37 наһатай Стен Коттрел гэгшэ бүхы наһаараа шахуу гүйжэл ябадаг хүн юм. Энэ ямаршье спортсмен бэшэ, Олимпиин чемпион болохо тухай хэзээдэшье бододоггүй. Тиигэшье байнгүйгөөр гүйхэ бүхэндөө хэдэн дахин зуугаад километр зай гаталһан байна. Һаяхан Нью-Йорк хотоһоо Сан-Франциско хүрэтэр 4994 километр зайе гүйдэлөөрөө гаталаа гэхэ гү, али бүхы Америкэ түбиие хүндэлэн гүйжэ гараа. Энэ зайе 48 сүүдхэ нэгэ час 48 минута соо тэрэ гаталаа юм. Коттрел һүниндөө 7—8 час соо унтажа амараад лэ саашаа гүйдэг байба. Тиихэдээ үдын хойно баһа ойро зуура унтажа амардаг һэн.

Тэрэнэй гүйжэ ябахадань машинатай хүнүүд дахажа, ли монно унда үгэдэг, үдэрэй 3 дахин гол түлэб углеводуудһаа бүридэһэн эдеэ хоол эдюулдэг байба. Амарха үедөө Коттрел хүлдөө массаж хэдэг, халуун уһатай ваннада ородог зантай.

Иимэ холо зайда гүйһэнэйнь һүүлдэ врачнуудай шалгажа үзэхэдэнь, Стен оройдоол 1,5 килограммаар шэгнүүрэй гээһэн, шуһанайнь гүйсэ, зүрхэ, уушханайнь хүдэлсэ айхабтар һайн гэжэ элирээ. Энэ хүниие харахада, туранхай, таршагар, марягүй юм. Тэрэ тамхи татадаггүй, архи уудаггүй, дииилэнхидээ овощ, фрукт, загаһаар хооллодог. Ходол гүйжэ ябадаг хүн. Неделидээ 300 километр зайда гүйдэг юм.

АЮУЛТАЙ «ЭГЭШЭ ДҮҮНЭР»

«Бермудска гурбан үлгүүр» гэжэ алдаршаһан Номгон далайн нэгэ районд — корабльнууд жэгтэй һонсор үгы болошодог байһан гэжэ үнинэй мэдээжэ ааб даа. Һүүлэй үедэ Агуухэ нуурнууд гэдэг США Канада хоёрой хоорондохи нэгэ районд баһа жэгтэй, тасадашагүй юумэн ушардаг болоо. Түрүүлэй руда тээгээд ябаһан «Эдмунд Ф. Фитцджеральд» гэдэг нэгэ судна эндэ «абарыт» гэһэн дохёо үгэжэ үрдингүй доошоо шэнгэшоо.

Һүүлдэнь тэрэ судные бэдэрхэдэнь уһанай оёорто 1? метр гүнзэгыдэ хэбтэбэ. Судна оройдоол хэдэхэн секундын туршада доошоо шэнгэһэн байгаа.

Канадын загаһашадай тайлбариһанай ёһоор, энэ нуур дээрэ ехэ һалхинай болохоор арбаад метр үндэртэй гурбан дабхар долгин эбхэрэн ерэдэг юм ха. Тэрэнние «гурбан эгэшэ, дүүнэр» гэжэ нэрлэдэг. Эгээл энэ гурбан дабхар долгин эбхэрэн ерэжэ, 200 метр утатай «Фитцджеральд» судные тэгэндууранъ таһа сохижорхёо гэжэ батсаагдана.

ҮШӨӨ НЭГЭ СУЭЦКЭ КАНАЛ ГҮ?

Бруно Байлати гэдэгэй хүтэлбэрилдэг археологическа экспедици Улаан далайн Кусейр гэжэ порт шадар һонирхолтой шэнжэлгэ хээ. 74 метр гүнзэгыдэ уһанай оёорто хэбтэһэн эртэ урдын Римэй судны торхо олдоо. Манай эрын урда тээхи түрүүшын зуун жэлэй үедэ энэ судна бүтээгдэһэн байгаа гэжэ эрдэмтэд тоолхайлна. Ехэшье хубилаагүй шаруугаар, бронзоор хэһэн эдэб зүйлнүүд эндэһээ олдоо. Бүри урда сагта, Фараонуудай байха үедэ Улаан болон Дундада далайе холбоһон канал эндэ бии байгаа гэжэ экспедицидэ хабаадагшад һанажална.

Энэ канал тухай эртэ урдын документнүүд олон дахин дурдаһан байдаг. Теэд энээнһээ урагша тэрэнние баталан гэршэлхэ тодорхой зүйлые хэншье олоогүй байгаа. Мэргэжэлтэдэй һанамжалһанай ёһоор он жэлнүүдэй ошохо туна канал айхабтар зузаан элһэ хушагдажа, судный ябаха аргагүй болон бүтүүршэһэн байгаа бшуу.

(«Смена» журналһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Техникэ заһабарилга түргэдхэхэ» — түрүү бэшэг. Республикын ажалай үдэр— материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Правда Бурятии» газетын нүүдэл редакци «БАМ-да: «Дүй дүршэл, шиидхэхэ асуудалнууд, хараа түсэбүүд» — Н. Владимиров ба В. Чулиин статья. «Правда Бурятии» газетын хиналта доро— редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда. Арадай хиналтын Улаан-Үдын городской комитедтэ. Социалис орон дотор. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд. «Губи ба Хинганиие гаталан» — АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» — А. Тиваненкын статья. «Хасуури хамгаалагты» — В. Ивановой корреспонденци. Спортын һонин. ГАИ-гай экран. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Всего дороже» —киноэпопей». «Как феникс из пепла» — 6-дахи фильм. 11.05— Кубаниин гүрэнэй хасагай хоорой концерт. 11.50 — «Урагшаа, хүбүүдүүд!». 12.50 — Шэнэ һонин (12.55 час хүрэтэр). 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Человек на земле» —кинопанорама. 16.15 — Ород хэлэн. 16.45 — «Залуушуулай адресууд». 17.45 — Москвада үнгэргэгдэхэ Коми АССР-эй соёлой үдэрнүүдые үгтуулан. Баримтата телевизионно программануудай программа.

Улаан-Үдэ. 18.20 —«Шалгалта юу харуулааб?» (Республикын ажахынуудта һолоомон ямараар хэрэглэгдэнэб). 18.40 — «Зүүн Сибирь» —киножурнал.

«Орбита». 18.50—«Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!».

Улаан-Үдэ. 19.20—«Байгал».

«Орбита». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР-эй ба Швециин суглуулагдамал команданууд наадаха. 1—2-дохи үе. 22.00—«Время». 22.30—Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР-эй ба Швециин команданууд наадаха. 3-дахи үе. 23.10—К. Хачатурян. Скрипкэ болон фортепиано дээрэ наадагдаха соната. 23.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45—Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй ба Финляндиин суглуулагдамал команданууд наадаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Таанадта, түрэлхид!». 13.30 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Микроэволюци». 14.00—А. С. Пушкин. «Евгений Онегин»—уран зохёолой этюдүүд. 15.00—«Гоё һайханиие ойлгодогоор хүмүүжүүлхэ». 15.30 — «Шинии ленинскэ библиотекэ. 16.00—«ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ һургадаг бэ?» 16.30—«Экспедиция уходит в океан» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00—«Союзуудай байшангай Колонно зал соо искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 18.00—«Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд».

«Орбита». 18.20—Коми АССР-эй гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 18.50 — «Мы побратимы» — баримтата фильм.

«Орбита». 19.20 — РСФСР-эй габьяата артистка О. Эрдели наадаха (арфа). 19.30—19.45—Зэбһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45—Соносхолнууд.

«Орбита». 20.00 — Б. Барток. «Венгриин зураглалнууд». 20.15 — «Хани харилсаан» — тележурнал. 20.45—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 22.00 — «Время». 22.35 — «Первая любовь» — телевизионно уран һайханай фильм. 23.50—«Слово о генерале» — баримтата фильм. 24.00—П. И. Чайковский. «Нойрсожо байһан дангина» гэжэ баледһээ хүгжэмэй хэһэгүүд.

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай бүрхэжэ, сэлмэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо, һулаханаар бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 9—14, Байгал шадар 3—8, хойто болон баруун-урда районуудай зарим нютагуудаар 18 градус хүйтэн болохо.

УЛААН-УДЭДЭ саһан орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 9—11 градус хүйтэн болохо.

ДЕКАБРИИН 17—18-най үдэрнүүдтэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим газарта багаханаар саһан орохо, һулаханаар бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 17—22, үдэртөө 8—13, Байгал шадар һүниндөө 9—14, үдэртөө 3—8, зарим районуудта һүниндөө 30, үдэртөө 17 градус хүрэтэр хүйтэн байха гэжэ Улаан-Үдын метеостанци мэдээсэнэ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЭДИРШҮҮЛ ХАБАЯА ТУРШАНА

ВЛКСМ-эй обкомой шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүд манай республика дотор спортын энэ зүйлые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэдэг, нүлөө үзүүлдэг юм. Ушарынь гэхэдэ, түрүүшээр комсомолой обкомой шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөнүүд эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэдэг һэн. Тиихэдээ Буряад оронд барилдаа хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһан байгаа.

Гэбэшье һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо энэ заншалта мүрысөөн эдиршүүлэй, залуушуулай дунда үнгэргэгдэдэг болонхой. Тиихэ бүрөө тэрэ манай гаһар хүсэтэй барилдаашадые дэмжэжэ абаха эдир халаанай арга дүрые, мэргэжэл шадабариие шалгалгын тусхай харалга боложо үнгэрнэ.

Энэ жэлэй мүрысөөндэ 14 командын 150 шахуу эдир барилдаашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм. Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын Буряадай автономито округой спортсменүүд манайда айлшаар ерэбэ.

— Барилдаанай хибэс дээрэ гаража тулалдаһан эдир хүбүүдэй түйлһан амжалта, эдэнэй арга дүрэ республикымнай ниислэл хотын, мүн хүдөөгэй районуудай хүүгэдэй спортын һургуулинуудай тренернүүд болон мэргэжэлтэдэй ямараар хүдэлжэ байһые гэршэлэн харуулба. Юрэдөөл, мүрысөөнэй дүнгүүд тренернүүдэй ажал хэрэгэй ёһотойл толи гэрэл болоно,— гэжэ республикымнай бэрхэ тренернүүдэй нэгэн — соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, СССР-эй спортын мастер Н. С. Ивахинов хөөрэнэ.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ аяар 18 хүбүүд суглараа. Түгэсхэлэй уулзалгада В. Балдуев (Октябрьска район), А. Доржиев (Железнодорожно район) хоёр хабаадаба. Һүүлэй үедэ Валерий Балдуев мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлээ. Тиин энэ удаада тэрэ ташаалдин хаяжа, илалта түйлаба. Д. Халтанов, Б. Айсуев гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудта гараһан байна.

52 килограмм. Октябрьска районие түлөөлһэн Сергей Замбалов мүн лэ бүхы уулзалгануудтаа илажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Түгэсхэлэй нааданда тэрэ Хэжэнгэһээ ерэһэн Геннадий Цыденовтэй барилдахадаа, 11:2 тоотойгоор шүүбэ.

Удаадахи шэгнүүртэ хүлеэгдээгүй ушар болобо. Юуб гэхэдэ, залуушуулай дунда дэлхэйн чемпион Борис Будаевай дүү хүбүүн — Владимир һүүлэй үедэ мүн лэ яһала һайн арга дүрэтэй, бар хүсэтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулна. Эндэ тэрэ Октябрьска районой түлөөлэгшэ Александр Марактаевтай тулалдаа Гонгын ханхинамсаар сахилгаан түргөөр добтолһон Александр нүгөөдэез хам тэбэреэд, дээгүүрээ хаяжа, хибэс дээрэ буушаба. Зүгөөр судьянар нюрган дээрэнь унагаажа шадаагүй гэһэн шиидхэбэри абаа. Тиихэдэнь А. Марактаев зориго мохонгүй, бүри эршэмтэйгээр добтолжо, хоёр минутаһаа үлүү саг соо 13 : 1 тоотойгоор шүүгээ.

Түрүүшын гурбан шэгнүүртэ илажа гарагшад авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортын клубэй тренер Владимир Ангархаевай һурагшад болоно. Үшөө тиихэдэ тэрэнэй шаби Николай Иванов хүндэшэг шэгнүүртэнэй дундаһаа мүн лэ шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн байха юм. Энэ хадаа залуу тренерэй оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ байһые үшөө дахин гэршэлэн харуулба бшуу.

62 килограмм. Эндэ эгээл олон хүн суглараа — 26. Һаршагда һаршагдаһаар эгээл бэлигтэй бэрхэнүүдынь үлэжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. А. Бардаханов (Октябрьска район), Н. Дашиев (Железнодорожно район), А. Будаев (Түнхэн), Б. Батоцыренов (Хэжэнгэ) гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлээ.

Советскэ районой түлөөлэгшэ Дугаржаб Жаргалов Үдэ мүрэнэй урда бэедэхи районой түлөөлэгшэдэй илалтые таһалдуулһан байна. Д. Жаргалов В. Хандажаповтай барилдахадаа, тэнсүү шанга тэмсэлэй һүүлшын секунданудта хоёр очко абажа, 4:2 тоотойгоор шүүгээд, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар үгтагдаа.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Трухин, С. Мамонцев (хоюулаа Октябрьска районһоо), М. Нельтаев (Железнодорожно район), Ю. Банзаргашеев (Октябрьска район) гэгшэд илажа, ВЛКСМ-эй обкомой шангуудта хүртэбэ.

Чемпионуудай гурбанинь, тусхайлбал, А. Бардаханов, А. Трухин, Ю. Банзаргашеев гэгшэд хүүгэдэй спортын 7-дохи һургуулиин ахалагша тренер Валерий Сыдеевэй һурагшад юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр гол түлэб хүүгэдэй спортын 7-дохи һургуулиин һурагшадһаа бүридүүлэгдэһэн Октябрьска районой суглуулагдамал команда илажа, ВЛКСМ-эй обком болон ресспорткомитедэй дамжуулгын кубогаар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Железнодорожно болон Советскэ районуудай түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Хүдөөгэй районууд сооһоо Хэжэнгын, Түнхэнэй болон Баргажанай эдир барилдаашад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

А. Марактаев — илалта түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй, С. Замбалов эрхим һайн арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө, Борис Аюшеев хүдөөгэй эрхим бэрхэ барилдаашан гэгдэжэ, тусхай шангуудта хүртэһэн байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: чемпион болоһон А. Бардаханов.

М. СУТУРИНАЙ фото.

НҮХЭД ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

МНР-эй «Хөдөлмөр» бүлгэмэй байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойдо зорюулагдажа, манай республикын «Урожай» бүлгэмэй барилдаашад аха дүү Монголой ниислэл хотодо айлшалба.

Тэндэ ошоод байха үедөө республикымнай хүдөөгэй барилдаашадай суглуулагдамал команда «Хөдөлмөр» бүлгэмэй спортсменүүдтэй нүхэд ёһоной хоёр уулзалга хээ.

Сэхыень хэлэхэдэ, МНР-эй спортын бүлгэмэй суглуулагдамал командада оронoй бэлигтэй бэрхэ, алдар суутай, гаһар хүсэтэй барилдаашад ороһон байна. Жэшээнь, залуушуулай дунда үнгэргэгдэгшэ дэлхэйн чемпионадта мүнгэн медаляар шагнагдаһан, тээсгэн боложо дүүрэгшэ дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Ганбаатар, Москвагай XXII Олимпиин нааданда эрхим зургаанай тоодо ороһон Насанжаргал, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ дүрбэдэхи шанда хүртэһэн Нямаа болон бусад тус командын бүридэлдэ оробо.

Түрүүшын уулзалгада манай барилдаашад 5 : 4 тоотойгоор шүүһэн аад, хоёрдохи мүрысөөндэ мүн лэ эды тоотойгоор илагдашоо. Манай командада 1979 оной Европын чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Олег Алексеев, СССР-эй спортын мастернууд Бато Дашинамжилов, Мүнхэ Цыдыпов гэгшэд илангаяа эдэбхитэй һайнаар барилдажа, хоёр уулзалгадаа илалта түйлаһан байна. Ингэжэ аха дүү хоёр оронoй барилдаашадай нүхэд ёһоной уулзалганууд тэнсэлгээр дүүрэжэ, имагтал хани барисаан илаһан байха юм.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

Шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ЛВРЗ-гэй спортклуб соо боложо үргэлжэлһөөр. Мүрысөөнэй һүүл тээшэ хюлгэ дээрэхи тэмсэл улам шангадана.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Улаан-Үдын 25-дахи һургуулиин һурагша Юрий Барнаков П. Кликуновто шүүгдэбэшье, Е. Шандибаев, Н. Матвеев гэгшэдые илаба. Тиихэдэ П. Кликунов Н. Матвеевтэй тэнсэһэн байха юм.

М. Ангажановые, В. Талхановые шүүбэшье, Александр Матвеев хойшолуулагдаһан партинуудтаа В. Назимовта, В. Хахановта булигдажа, эршэсэ эрид һуларуулаа. В. Хаханов Тоневицкий болон Халудоровые илажа гараба.

Һүүлшын гурбан нааданай урда тээ арбанһаа 7,5 очкотой болоһон Юрий Барнаков түрүү һуури эзэлжэ ябана. В. Хаханов юһэнһөө 7 очкотой болонхой. П. Кликунов — 9-һөө 5,5, М. Ангажапов болон А. Матвеев 5 очко абаад, удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

В. ХАХАНОВ.

ШҮҮХЭЛ БАЙХАТ!

Спортивна лотерей наадагшадые, олохон асуудалнууд һонирхуулдаг гээшэ.

«49-һөө 6», «36-һаа 5» гэжэ хоёр аргаар наадаха биледүүдэй 3—4 номер таажа, шүүхэ арга боломжонь улам дээшэлээ. Үнгэрһэн жэлэй туршада республика доторнай табан номер таһан хүнүүд хамта дээрээ 4234 түхэриг шүүгээ. «Спортлотодо» таһалгарягүй хабаададаг хүнүүд шүүбэритэй байхань лабтай ха юм даа.

Гадна энэ нааданда бүхы бүлэөрөө хабаададаг боложо байна. Спортивна лотерей наадахадаа ходо шүүбэритэй байдаг эрхэтэд гэбэл: авиазаводой хүдэлмэришэн А. Л. Фёдорова, Мухар-Шэбэрэй районой барилгашан Ж. А. Григорян, ЦСУ-гай хүдэлмэрилэгшэ П. Н. Данилова, пенсионернүүд Л. Я. Логинова, Ю. В. Жукова гэгшэд болоно. Байгша оной декабриин эхеэр Зүүн Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсын студент Ю. С. Карнаков «Спринт» гэжэ нааданай билет дээр мянган түхэриг шүүжэрхёо. Иимэрхүү жэшээнүүд олон ушардаг.

Шэнэ 1982 он гарахань дүтэлжэ байна. Хүн зон шэнэ жэлэй мүндэлхые урма баяртайгаар хүлеэдэг гээшэ ааб даа. Шэнэ жэлэй үдэшэ хүн бүхэн дүтынхидтөө, нүхэдтөө ямар нэгэн зохид, хүлеэгдээгүй бэлэг бариха гэжэ сэдьхэдэг гээшэ. «Спортлотогой» билет эгээл иимэ бэлэг болохо байна.

Декабрь һарада жэлэй һүүлшын тиражнууд наадахань. 52-дохи түгэсхэлэй тираж 1981 оной декабриин 26-да наадаха.

«Спортлотогой» дүрим баримталан, саг үргэлжэ нааданда хабаадаа һаа, шүүхэл байхат.

С. ГЕРГЕСОВА.

Редактор **Р. Б. ГАРМАЕВ.**

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат, —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленност и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-04820. Заказ № 287. Индекс 590